

CMUS Profesional de Lalín

Programación de Piano

Conservatorio Profesional
de Música de Lalín

Curso 2023/2024

Índice

1. Introducción	5
1.1 Marco Legal	5
1.2 Características do centro	6
1.3 Características do alumnado	7
2. Obxectivos xerais das ensinanzas musicais	8
2.1 Grao elemental	8
2.2 Grao Profesional	9
3. Obxectivos específicos das ensinanzas musicais	10
4. Obxectivos, contidos e criterios de avaliación da materia de Piano	11
4.1 Grao elemental da materia de Piano	11
4.2 Grao profesional da materia de Piano	11
5. Metodoloxía	11
5.1 Principios metodolóxicos	11
5.2 Métodos didácticos	12
6. Atención á diversidade	13
7. Temas transversais	14
7.1 Educación en valores	14
7.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC's)	15
8. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas	16
8.1 Actos institucionais	16
8.2 Cursos e clases maxistras	16
8.3 Audicións	17
8.4 Outros	17
9. Secuenciación por cursos	18
9.1 Curso: 1º de grao elemental	18
9.1.1 Obxectivos	18
9.1.2 Contidos	18
9.1.3 Avaliación	19
9.1.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	20
9.1.5 Medidas de recuperación	21
9.1.6 Recursos didácticos	22
9.2 Curso: 2º de grao elemental	23
9.2.1 Obxectivos	23
9.2.2 Contidos	23
9.2.3 Avaliación	24
9.2.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	26

9.2.5 Medidas de recuperación	26
9.2.6 Recursos didácticos	27
9.3 Curso: 3º de grao elemental	28
9.3.1 Obxectivos	28
9.3.2 Contidos	28
9.3.3 Avaliación	29
9.3.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	31
9.3.5 Medidas de recuperación	32
9.3.6 Recursos didácticos	32
9.4 Curso: 4º de grao elemental	34
9.4.1 Obxectivos	34
9.4.2 Contidos	34
9.4.3 Avaliación	35
9.4.4 Medidas de recuperación	37
9.4.5 Recursos didácticos	38
9.5 Curso: 1º de grao profesional	40
9.5.1 Obxectivos	40
9.5.2 Contidos	40
9.5.3 Avaliación	41
9.5.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	42
9.5.5 Medidas de recuperación	43
9.5.6 Recursos didácticos	43
9.6 Curso: 2º de grao profesional	45
9.6.1 Obxectivos	45
9.6.2 Contidos	45
9.6.3 Avaliación	46
9.6.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	47
9.6.5 Medidas de recuperación	48
9.6.6 Recursos didácticos	48
9.7 Curso: 3º de grao profesional	50
9.7.1 Obxectivos	50
9.7.2 Contidos	50
9.7.3 Avaliación	51
9.7.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	52
9.7.5 Medidas de recuperación	53
9.7.6 Recursos didácticos	54
9.8 Curso: 4º de grao profesional	55
9.8.1 Obxectivos	55

9.8.2	Contidos	56
9.8.3	Avaliación	57
9.8.4	Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	58
9.8.5	Medidas de recuperación	58
9.8.6	Recursos didácticos	59
9.9	Curso: 5º de grao profesional	61
9.9.1	Obxectivos	61
9.9.2	Contidos	61
9.9.3	Avaliación	62
9.9.4	Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	63
9.9.5	Medidas de recuperación	63
9.9.6	Recursos didácticos	64
9.10	Curso: 6º de grao profesional	66
9.10.1	Obxectivos	66
9.10.2	Contidos.	67
9.10.3	Avaliación	67
9.10.4	Medidas de recuperación	69
9.10.5	Recursos didácticos	70
10.	Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica	72
11.	Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento	73
12.	ANEXOS	74
12.1	Probas de acceso a 1º de grao profesional	74
12.1.1	Contidos	74
12.1.2	Criterios de avaliación	74
12.1.3	Criterios de cualificación	75
12.2	Probas de acceso a outros cursos	75
12.2.1	Contidos	75
12.2.2	Criterios de avaliación	75
12.2.3	Criterios de cualificación	75
12.3	Premios Fin de Grao	76
12.3.1	Contidos da proba	76
12.3.2	Criterios de avaliación	76
12.3.3	Criterios de cualificación	76
12.3.4	Folla de calibración	77

1. Introducción

A presente Programación Didáctica de piano está baseada na secuenciación dos obxectivos, contidos e criterios de avaliación ao longo dos catro cursos do grao elemental e dos seis de que consta o grao profesional, e foi realizada polo profesorado do departamento de piano de acordo co currículo oficial vixente para a materia e co proxecto educativo do centro, como así establecen os artigos 5º e 10º do capítulo II dos Decretos 198/2007 e 203/2007, do 27 de setembro, respectivamente.

Este documento inclúe, ademais dos obxectivos e contidos, a metodoloxía que se vai a seguir (indicando materiais e recursos didácticos que se empregarán), a avaliación e os seus tipos, procedementos e ferramentas (tanto da aprendizaxe coma da ensinanza e da propia programación), a atención á diversidade, e outras informacións que consideramos de interese e necesidade para levar a cabo o proceso de ensinanza-aprendizaxe.

Entendemos esta programación didáctica como un instrumento flexible, que permite adaptarse ás circunstancias concretas do alumnado en cada momento do seu proceso de aprendizaxe, pero ao mesmo tempo, tamén como marco de referencia que lle dá forma á nosa ensinanza garantindo que aqueles alumnos e alumnas dun mesmo nivel, e incluso con diferente profesorado, poidan acceder a unha ensinanza que favoreza a consecución dunhas competencias mínimas equiparables.

1.1 Marco Legal

Para a elaboración desta programación didáctica tivéronse en conta os seguintes documentos legais, clasificados atendendo á súa data de publicación, de menor a maior antigüidade:

- **ORDE do 29 de setembro de 2015** pola que se convocan os premios extraordinarios nas ensinanzas artísticas profesionais nas modalidades de música, danza e de artes plásticas e deseño na Comunidade Autónoma de Galicia, correspondentes ao curso 2014/15. DOG do 6 de outubro de 2015.
- **DECRETO 229/2011**, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG 21 de decembro de 2011.
- **CIRCULAR 15/2011** da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa pola que se ditan instrucións para determinados aspectos do funcionamento dos conservatorios elementais e profesionais de música e danza.
- **ORDE do 4 de agosto de 2011** pola que se desenvolve o Decreto 223/2010, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento Orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 18 de agosto de 2011.

- **DECRETO 223/2010**, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 19 de xaneiro de 2011.
- **ORDE do 28 de xullo de 2008**, pola que se regulan as probas de acceso ás ensinanzas profesionais de música dispostas no Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 18 de agosto de 2008.
- **CIRCULAR 21/2008** da Dirección Xeral de Formación Profesional e Ensinanzas Especiais, pola que se regula a avaliación e cualificación dos alumnos e das alumnas que cursan as ensinanzas elementais de música e danza dispostas nos decretos 196/2007, do 20 de setembro e 198/2007, do 27 de setembro, polos que se establece a ordenación das ensinanzas de grao elemental de danza e de música, respectivamente.
- **ORDE do 8 de febreiro de 2008**, pola que se regula a avaliación e cualificación do alumnado que cursa as ensinanzas profesionais de música que se establecen na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG do 26 de febreiro de 2008.
- **DECRETO 198/2007**, do 27 de setembro, polo que se establece a ordenación do grao elemental das ensinanzas de réxime especial de música. DOG do 25 de outubro de 2007.
- **DECRETO 203/2007**, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 31 de outubro de 2007.
- **CIRCULAR 9/2007** da Dirección Xeral de Formación Profesional e Ensinanzas Especiais, pola que se ditan instrucións sobre o desenvolvemento das ensinanzas elementais e profesionais de música establecidas na Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación.

1.2 Características do centro

O CMUS Profesional de Lalín é un Conservatorio de Música Municipal encadrado dentro dun Patronato Cultural. O Conservatorio atópase nun edificio situado ao noroeste da vila de Lalín, na zona escolar denominada Rúa da Banda de Música de Lalín nº 10. A rúa do centro é unha rúa morta, sen saída, que dá acceso ao IES Ramón Mª Aller Ulloa e ao Parque do Pontiñas.

O edificio que alberga ao CMUS Profesional de Lalín é o Auditorio Municipal de Lalín. Este edificio divídese en dúas zonas de aulas diferenciadas divididas pola Sala “Tuno Valdés”. O Centro conta con dúas zonas de aulas, dous auditorios, biblioteca, zona de oficinas, cabinas de estudo, etc. O edificio está compartido con outras asociacións e diversas actividades culturais

Lalín está situado na Comarca do Deza, corazón de Galicia, nunha zona de ampla influencia musical, rodeado por Concellos con numerosas bandas de música.

O horario do CMUS é de tarde, durante o curso escolar é dende as 15:30 ata as 22:00 horas.

1.3 Características do alumnado

O centro conta cunha media de 175 alumnos e alumnas, variando a súa procedencia segundo a idade e o curso que realizan. Así, a maioría dos alumnos do grao elemental pertencen ao concello de Lalín, agás algúns que veñen para cursar especialidades como piano. No Grao Profesional atopámonos con alumnos de Concellos próximos como Silleda, Agolada, Chantada, etc.

Un feito que condiciona a permanencia no CMUS dos alumnos é o momento no que acoden á Universidade, provocando o maior número de baixas entre o alumnado, posto que se teñen que desprazar a vivir lonxe.

Hai que destacar a importancia das bandas de música na nosa zoa de influencia, feito que condiciona a elección do instrumento e o interese polo estudo do mesmo.

As principais motivacións para o estudo neste Centro son:

- A obtención dun título que lles abra saídas profesionais, e que posibilite a continuidade de estudos no grao superior de música.
- A calidade da ensinanza.
- A localización do Conservatorio.

As expectativas de futuro do alumnado varían segundo o grao no que se atopan: os/as alumnos/as de grao elemental teñen como principal obxectivo obter unha formación que lles permita gozar da música e poder continuar os seus estudos. O alumnado do grao profesional manifesta as súas preferencias por dedicarse á docencia e á práctica instrumental (orquestra, banda, coro, cámara, solista, etc.), e, se cadra, continuar os seus estudos nun Conservatorio Superior de Música.

No estudo individual do alumnado resalta o esforzo, a análise do repertorio e a comprensión do mesmo. Como gran problema sobresa a falta de tempo, especialmente no grao profesional, debido á gran cantidade de horas que o alumnado pasa no seu centro de ensinanza obrigatoria. Outros problemas son a falta de organización, de constancia e concentración no estudo.

O clima existente entre o alumnado e o profesorado do centro é óptimo, sendo este un dos valores máis apreciados por ambas partes.

É de destacar que as preferencias do alumnado no seu tempo de lecer, sigan relacionadas coa música, debido á importancia que dan á asistencia a concertos ou á escoita da mesma na casa.

Como conclusión, extraemos que ao ser este un centro de ensinanza artísticas o grao de satisfacción do alumnado co centro é alto, por non ser obrigatorios os devanditos estudos.

2. Obxectivos xerais das ensinanzas musicais

2.1 Grao elemental

O artigo 2º do capítulo I do Decreto 198/2007, do 27 de setembro, polo que se establece a ordenación do grao elemental das ensinanzas de réxime especial de música, indica que a finalidade deste grao é promover a autonomía do alumnado para que a súa capacidade de expresión musical adquira a calidade artística necesaria que permita acceder ao grao profesional.

Esta finalidade acadaríase coa consecución dos obxectivos ou capacidades ao longo dos catro cursos dos que consta o grao elemental e que o artigo 3º do capítulo I do mesmo Decreto enumera:

- a) Apreciar a importancia da música como linguaxe artística e medio de expresión cultural dos pobos e das persoas.
- b) Expresarse con sensibilidade musical e estética para interpretar a música de diferentes épocas e estilos, gozar con ela e enriquecer as propias posibilidades de comunicación e de realización persoal.
- c) Coñecer e valorar a importancia da respiración e do dominio do propio corpo no desenvolvemento da técnica instrumental, da calidade do son e da interpretación.
- d) Relacionar os coñecementos musicais coas características da escritura e da literatura do instrumento da especialidade, coa finalidade de adquirir as bases que permitan desenvolver a interpretación artística.
- e) Interpretar en público, coa necesaria seguridade en si mesmo, para vivir a música como medio de comunicación.
- f) Interpretar música en grupo habituándose a escoitar outras voces ou instrumentos, e adaptarse harmonicamente ao conxunto.
- g) Ser consciente da importancia do traballo individual e adquirir a capacidade de escoitarse e ser crítico consigo mesmo.
- h) Valorar o silencio como elemento indispensable para o desenvolvemento da concentración, a audición interna e o pensamento musical.
- i) Ser consciente da importancia dunha escoita activa como base imprescindible na formación de futuros profesionais.
- j) Fomentar a utilización do patrimonio musical en xeral, e a do galego en particular, como medio indispensable no enriquecemento da persoa e da súa formación musical.

2.2 Grao Profesional

O Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música, indica no artigo 2º que a súa finalidade é proporcionarlle ao alumnado unha formación artística de calidade e garantir a cualificación dos futuros profesionais da música, ordenándose en catro funcións básicas: formativa, orientadora, profesionalizadora e preparatoria para estudos posteriores.

Esta finalidade acádase ao longo dos seis cursos dos que consta este grao coa consecución dos seguintes obxectivos que aparecen enumerados no artigo 3º do mesmo Decreto:

- a) Habitarse a escoitar música e establecer un concepto estético que permita fundamentar e desenvolver os propios criterios interpretativos.
- b) Desenvolver a sensibilidade artística e o criterio estético como fonte de formación e enriquecemento persoal.
- c) Analizar e valorar a calidade da música.
- d) Coñecer os valores da música e optar polos aspectos xurdidos dela máis axeitados para o desenvolvemento persoal.
- e) Participar en actividades de animación musical e cultural que permitan vivir a experiencia de transmitir o gozo da música.
- f) Coñecer e empregar con precisión o vocabulario específico relativo aos conceptos científicos da música.
- g) Coñecer e valorar o patrimonio musical como parte integrante do patrimonio histórico e cultural.
- h) Tomar conciencia da importancia dunha escoita activa como base imprescindible na formación de futuros profesionais.
- i) Fomentar a utilización do patrimonio musical en xeral, e a do galego en particular, como medio indispensable no enriquecemento da persoa e da súa formación musical.

3. Obxectivos específicos das ensinanzas musicais

A diferenza do Decreto 198/2007, que establece a ordenación do currículo das ensinanzas elementais, no Decreto 203/2007 de ordenación das ensinanzas profesionais recóllense no artigo 6º os obxectivos específicos destas, que serán desenvolvidos de xeito máis concreto no currículo de cada materia e que citaremos nos seguintes apartados deste mesmo punto.

Estes obxectivos específicos ou capacidades que deben ser adquiridos polo alumnado do grao profesional das ensinanzas de música son:

- a) Superar con dominio e capacidade crítica os contidos e os obxectivos formulados nas materias que compoñen o currículo da especialidade elixida.
- b) Coñecer os elementos básicos das linguaxes musicais, as súas características, as funcións e as transformacións nos contextos históricos.
- c) Utilizar o oído interno como base da afinación, da audición harmónica e da interpretación musical.
- d) Formar unha imaxe axustada das posibilidades e das características musicais de cada un, tanto a nivel individual como en relación co grupo, coa disposición necesaria para saber integrarse como un membro máis del ou para actuar como responsable do conxunto.
- e) Compartir vivencias musicais de grupo na aula e fóra dela que permitan enriquecer a relación afectiva coa música, a través do canto e da participación instrumental en grupo.
- f) Valorar o corpo e a mente para utilizar con seguridade a técnica e poder concentrarse na audición e na interpretación.
- g) Relacionar e aplicar os coñecementos adquiridos en todas as materias que compoñen o currículo, nas vivencias e nas experiencias propias para acadar unha interpretación artística de calidade.
- h) Coñecer e aplicar as técnicas do instrumento ou da voz de acordo coas exigencias das obras.
- i) Adquirir e demostrar os reflexos necesarios para resolver eventualidades que xurdan na interpretación.
- j) Cultivar a improvisación e a transposición como elementos inherentes á creatividade musical.
- k) Interpretar individualmente ou dentro da agrupación correspondente obras escritas en todas as linguaxes musicais, afondando no coñecemento dos estilos e das épocas, así como nos recursos interpretativos de cada un destes.
- l) Actuar en público con autocontrol, dominio da memoria e capacidade comunicativa.

4. Obxectivos, contidos e criterios de avaliación da materia de Piano

4.1 Grao elemental da materia de Piano

No Anexo II do Decreto 198/2007, do 27 de setembro, polo que se establece a ordenación do grao elemental das ensinanzas de réxime especial de música, establécense os obxectivos, contidos e criterios de avaliación sobre os que se basa a presente programación.

4.2 Grao profesional da materia de Piano

En canto aos elementos curriculares do grao profesional que serviron de base para a elaboración desta programación, estes pódense consultar no Anexo II do Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música.

5. Metodoloxía

Pola propia natureza da ensinanza da piano, ao ter unha maior carga de traballo individual, as técnicas de ensinanza serán individuais e activas, e o método a empregar será a autoaprendizaxe guiada, onde o profesor en cada clase orientará e motivará ao alumnado para a busca, procesamento e aplicación da información necesaria, así como a aprendizaxe por proxectos, xa que estes coñecementos que adquirirá poranse en práctica nas metas ou proxectos establecidos, dende a preparación de obras e estudos hasta un programa de concerto.

Para dar reposta a todo o anterior, e de xeito xeral, as estratexias metodolóxicas adaptaranse á madurez do alumnado e aos factores contextuais da clase, como son o tempo dispoñible e os espazos e recursos cos que se conte.

5.1 Principios metodolóxicos

Os principios que rexen a elaboración desta programación didáctica dotándoa de coherencia e sentido son:

- **Actividade:** O carácter instrumental da especialidade de piano require da práctica, polo que o principio de que as cousas se aprenden facéndoas vai implícito na nosa ensinanza.
- **Autonomía:** Cada alumno/a será orientado nas súas clases individuais e nos ensaios colectivos, ensinándolle a traballar de forma independente e a tomar decisións por si mesmo.
- **Creatividade:** Ao tratarse dunha ensinanza artística, toda actividade que realicemos tratará de estimular o pensamento e a imaxinación, buscando

conseguir que os nosos alumnos non repitan soamente o que dicimos e pedimos.

- **Individualización:** A nosa ensinanza da materia é individual a maior parte do tempo, algo que nos facilita que en cada clase se teña en conta a dimensión persoal e afectivo social de cada alumno ou alumna.
- **Flexibilidade e diversidade de estratexias didácticas:** Co fin de conseguir os obxectivos propostos poderemos realizar as adecuacións que fosen precisas na temporalización dos contidos.
- **Convivencia:** Nos casos en que as actividades da nosa ensinanza requiran de traballo en equipo fomentárase en todo momento un clima de cordialidade e respecto entre o alumnado.
- **Significación:** Esta será unha das vías de motivación que empregaremos, presentando o que se aprende como algo que será útil noutras situacións, que terá aplicacións reais.
- **Interdisciplinabilidade:** Buscaremos relacionar os contidos da nosa materia cos das outras materias do currículo que cursa o noso alumnado para dotalos dunha maior significación.

5.2 Métodos didácticos

Á hora de decidir os métodos didácticos para esta programación didáctica tivéronse en conta os seguintes enfoques:

- **Modelo constructivista:** tomando como idea principal que o coñecemento é unha construción persoal na que o/a alumno/a elabora significados propios a partir duns coñecementos previos, a través dunha actividade intelectual e práctica.
- **Aprendizaxe significativa:** este modelo de aprendizaxe está moi relacionado co constructivista, xa que a adquisición de coñecemento polo alumno realízase construíndo sobre os seus propios esquemas, sumando información sobre a que xa ten, que lle será útil para aplicar noutras situacións.
- **Aprendizaxe por descubrimento:** isto é, un ámbito de procura pequeno, con obxectivos claros e que os alumnos perciban que a tarefa ten sentido e merece a pena. Deste xeito potenciase que o alumnado se sinta protagonista e sexa partícipe da propia aprendizaxe.

Procurárase empregar actividades variadas e fundamentalmente lúdicas con obxecto de que o discente estea motivado e disfrute da aprendizaxe musical.

Para que isto se produza, debemos ter en conta ao longo de toda actividade:

a) Que o alumnado teña unha boa actitude, algo que se consegue facéndolle ver que o que están a facer ten sentido, é dicir, ten unha razón, unha finalidade, así como fomentando o bo clima de clase, a autoconfianza, etc.

b) Que o que se ensine presente unha estrutura lóxica dentro da materia, enfocando o traballo de forma globalizadora.

c) Que as novas aprendizaxes se relacionen cos coñecementos previos, é dicir, os contidos deben ter significación psicolóxica.

d) Que sexan conscientes da importancia do estudo individual, fomentando o interese e o respecto polo hábito de estudo e ensinándolles a maneira de que ese tempo sexa eficiente.

6. Atención á diversidade

A diversidade constitúe un valor que enriquece e diversifica a realidade, esixindo no plano educativo unha maior atención por parte do profesorado.

É un feito que os alumnos que acceden a un conservatorio presentan diferenzas individuais e non todos os alumnos aprenden ao mesmo ritmo nin teñen as mesmas capacidades, polo que será labor do profesorado adecuar a práctica docente ás necesidades e características do alumnado.

Para dar resposta á diversidade e atendendo ao decreto 229/2011, do 7 de decembro, que regula a atención á diversidade do alumnado, dende a clase de piano teremos en conta as seguintes pautas:

- Traballar con materiais abertos e flexibles, que plantexen diversas estratexias para o logro dos coñecementos.
- Ter en conta as diferenzas individuais e de grupo que se detectan na avaliación inicial: os intereses dos nenos, o contacto que tiveron coas actividades, as destrezas adquiridas, etc.
- Buscar orientación externa, de ser necesario, co propio centro como mediador.
- Respetar o ritmo de aprendizaxe de cada alumno.
- Diversificar as actividades para lograr os obxectivos.
- Plantexar actividades de diferente dificultade e integrar aos alumnos nas máis axeitadas ao seu nivel.
- Fomentar a pedagogía do éxito, é dicir, valorar os pequenos logros de cada un e considerar positivamente o seu proceso de aprendizaxe.
- Potenciar o traballo das actitudes para lograr o respecto de todos.

A atención á diversidade constitúe un indicador moi positivo da saúde do noso sistema educativo, xa que un sistema que tamén intenta dar resposta a todos eses nenos e nenas con deficiencias a nivel persoal e con características cognoscitivas por enriba da media, é un sistema educativo próximo ás necesidades reais do educando. Neste sentido a nosa programación didáctica intentará establecer os instrumentos necesarios, en consonancia cos outros documentos do centro, para lograr unha educación musical comprensiva e de calidade.

7. Temas transversais

A nosa materia tamén trata esta serie de elementos transversais que son abordados dende cada unha das diferentes materias que comprenden o currículo das ensinanzas de réxime especial de música, e que nos dan a oportunidade de reflexionar sobre a dimensión máis persoal da educación.

7.1 Educación en valores

Á hora de abordar a educación en valores seguiranse as seguintes consignas:

- A **educación ambiental** tratarémola a través do coidado pola produción excesiva de sons por parte do alumnado, a concienciación sobre a contaminación acústica, e a través da importancia que se lle debe de dar ao silencio como marco de calquera actividade musical.
- En canto á **educación para a saúde**, abordarémola a través da práctica corporal, aprendendo a apreciar e valorar o propio corpo e as súas posibilidades de movemento, tendo en conta e incidindo sobre a educación postural e a adquisición dun correcto ton muscular. Ademais, a música, polos seus compoñentes afectivos, fisiolóxicos e intelectuais, tamén incide de forma positiva no equilibrio persoal e anímico das persoas.
- No referente á **educación para a igualdade de sexos**, partiremos de que a música non está relacionada co sexo do alumnado, e de que toda actividade musical en grupo partirá do principio de integración, de colaboración e de respecto mutuo entre os integrantes da clase independentemente do sexo ao que pertenzan.
- A **perspectiva de xénero** tamén será tida en conta, á hora de escoller o repertorio a interpretar, de xeito que se lle dea visibilidade a todo ese gran universo de mulleres que ficaron á sombra ou foron obrigadas a esconderse nun mundo de homes compositores, poñendo en valor o feminino.
- A **educación para a paz e a tolerancia** traballarase a partir de pezas doutras culturas e das relacións que se establezan coas persoas da contorna, xa que que a música é a única linguaxe universal, capaz de unificar ao marxe de calquera ideoloxía, cultura, credo ou raza.
- A **educación para o lecer** traballarase a partir do concepto produtivo do ocio, a través da asistencia a concertos, audicións, recitais e outras actividades culturais, ademais de fomentar a escoita de música e a lectura de libros relacionados co traballado en clase.
- En canto á **educación do consumidor** trataremos que o alumnado adquira unha actitude crítica ante o fenómeno musical, axudándolles a forxar un criterio á hora de decantarse por diferentes versións, e propiciando dese modo un aumento da súa capacidade de elección á hora de consumir música.

- Para rematar, a **educación moral e cívica** abordáremola ao ter presente o respecto ás normas e a necesidade da súa existencia como poden ser á hora de tocar en grupo: a entrada simultánea, o mantemento do plano sonoro adecuado, a actitude de escoita e respecto aos demais... Todas estas normas estarían referidas aos compañeiros, ao material da aula, ao profesor, etc.

7.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación

Hoxe en día é difícil pensar nun modelo pedagóxico que non se complemente cos recursos tecnolóxicos, permitindo unha formación máis completa e posibilitando unha renovación na pedagogía e na didáctica. A educación ten que avanzar ao paso da sociedade co fin de enriquecerse mutuamente.

Hai multitude de recursos dispoñibles na rede que poden cumprir unha función de axuda didáctica para o profesor e para o discente. Dado que o centro conta con equipos informáticos e conexión a internet a disposición do profesorado e alumnado, o acceso a ditos recursos está garantido.

Por outra banda, o uso de ordenadores portátiles ou tabletas fai o acceso máis inmediato dentro da propia aula de piano, sen ter que desprazarse a outro espazo do conservatorio.

A biblioteca-fonoteca do centro será tamén un lugar axeitado para a obtención de información, deberemos animar e axudar ao alumnado a utilizar este espazo con aproveitamento. O acceso a proxectores e equipos de son, dos que tamén dispón o centro, tamén son precisos para a impartición de talleres, charlas, conferencias, clases colectivas...

Tamén se fai a recomendación ao profesorado que imparte piano da importancia que ten a formación en aula virtual e en ferramentas de comunicación a distancia.

A seguir vai un listado de recursos na rede habituais, sen perxuizo de que se poidan usar outros segundo as necesidades.

- **Educativos**

<http://guidoblogs.org>

<http://www.entre88teclas.com>

- **Partituras de libre acceso**

<http://imslp.org>

<http://en.scorser.com/D/Everything.html>

- **Audición de repertorio**

<https://www.youtube.com>

<https://www.spotify.com/es>

8. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas

Dentro da Sección II do Proxecto Educativo de Centro do noso conservatorio, referente ás normas de organización e funcionamento, e concretamente no título cuarto do capítulo 4, establécese que estas actividades se poderán clasificar en actos institucionais, cursos e clases maxistras, audicións e outros.

O alumnado de piano terá o dereito de asistir, aínda que non a obriga, ás actividades culturais e de promoción das ensinanzas que se organicen dende o Departamento de piano, agás nas audicións, onde si deberán participar.

A organización de todas as actividades extraordinarias e complementarias do conservatorio correspóndenlle ao equipo directivo. Para todas estas actividades agás as audicións de aula (non sendo casos especiais que así o requiran), establecerase un plan de actuación que pode ser consultado no artigo 36º do título cuarto da sección do Proxecto Educativo do Centro anteriormente citado.

Estas actividades serán organizadas ou coordinadas polo centro, ou colaborando con outras entidades alleas, e estarán relacionadas con aspectos propios das ensinanzas de música: cursos especializados, asistencia a concertos ou ensaios de agrupacións de música, visita a museos ou similar, concertos fora do centro, etc.. O alumnado e os seus responsables legais estarán informados con anterioridade de tódolos datos pertinentes. Nestas actividades, organizadas para incentivar ao alumnado e mellorar a súa educación, resaltaránse, ademais valores de respecto e convivencia, entre outros.

8.1 Actos institucionais

O departamento de piano, tratará na medida do posible de colaborar na realización e programación dos actos relativos á **presentación do ano académico**, así como facelo tamén no **peche** do curso; aportando o alumnado que os mestres consideren oportuno e que se integren no resto de actividades deseñadas para tal fin polo equipo directivo.

Ademais das actividades que se realicen no seo do propio centro, intentaranse celebrar concertos en salas ou espazos, non so da vila de Lalín, que permitan unha maior proxección da nosa tarefa profesional. Facer unha achega aos núcleos rurais, aproveitando espazos como o Pazo de Liñares ou o Museo Etnográfico Casa do Patrón.

8.2 Cursos e clases maxistras

Os cursos e clases maxistras que se desexen organizar, unha vez aprobados no seo do departamento correspondente trasladaranse ao equipo directivo onde se debaterán, e se son autorizados pasarán a ter a consideración de actividades extraescolares ou complementarias do centro.

No caso de haber orzamento para as actividades, será o equipo directivo quen estableza os criterios de distribución do mesmo.

8.3 Audicións

Atendendo ao que se contempla nos currículos de Grao Elemental e Grao Profesional, o departamento de tecla organizará audicións de alumnos que se celebrarán de xeito continuado ao longo do curso. Ditas audicións serán públicas e realizaranse en tres períodos, unha por avaliación. O alumnado deberá participar como mostra do traballo realizado na clase, interpretando as obras que o profesor lle asigne.

Solicitarase dos distintos departamentos a colaboración para a elaboración de calendarios; coas propostas de datas para as diferentes audicións que se queiran organizar ao longo do curso. Deste xeito poderase coordinar máis eficazmente as datas, espazos e horarios definitivos.

8.4 Outros

O departamento de tecla programará **talleres formativos** abertos ao público en xeral e á comunidade educativa do centro en particular, co fin de amosar as características do instrumento, a evolución do mesmo e os aspectos funcionais e históricos que axuden a comprender o estudo do piano; ademais de fomentar a curiosidade e o interese pola materia e tamén resaltar os valores de convivencia e respecto.

Compre fomentar a asistencia a concertos de músicos profesionais, nas principais salas de concertos ao longo da xeografía galega, sendo Santiago de Compostela, por proximidade, a máis axeitada. Anualmente, a programación do Auditorio de Galicia inclúe un Ciclo de Piano, repartido ao longo do curso académico, que resulta de moito interese.

De conformidade co establecido no artigo 26.2 da Lei 2/2014, do 14 de abril, pola **igualdade de trato e a non discriminación** do colectivo LGTBI en Galicia, para favorecer a visibilidade e integrar de forma transversal a diversidade afectivo-sexual, os centros docentes sostidos con fondos públicos realizarán actividades específicas próximas ás datas de celebracións internacionais relacionadas co recoñecemento efectivo do dereito destas persoas.

Tamén teranse en conta as datas de **conmemoracións** que aparecen recollidas no calendario escolar vixente, aprobado pola Xunta de Galicia, para a realización de actividades por parte do departamento.

9. Secuenciación por cursos

A continuación desenvólvese a programación didáctica de piano dos graos elemental e profesional por cursos.

9.1 Curso: 1º de grao elemental

9.1.1 Obxectivos

- Adoptar unha posición axeitada do corpo con respecto ao instrumento, que posibilite e favoreza a acción do conxunto brazo-antebrazo-man sobre o teclado.
- Coñecer as características e posibilidades sonoras do instrumento e saber utilizalas dentro das esixencias do nivel.
- Mostrar un grado de desenvolvemento técnico que permita abordar, sempre dentro das esixencias do nivel, os distintos estilos de escritura que son posibles nun instrumento da capacidade polifónica do piano.
- Adoptar hábitos de estudio que permitan un eficaz desenrolo dos coñecementos adquiridos.
- Aplicar correctamente os coñecementos teórico-prácticos da linguaxe musical no instrumento.

9.1.2 Contidos

- Desenvolvemento da percepción interna da propia relaxación, así como dos indispensables esforzos musculares que require a execución instrumental, e procura dun equilibrio satisfactorio entre ambos factores.
- Bases dunha utilización consciente do peso do brazo
- Práctica de hábitos correctos de lectura aplicada ao instrumento a unha e dúas claves.
- Desenvolvemento da habilidade de cada man e do xogo coordinado de ambas.
- Iniciación da práctica do pase de polgar en rexistros medios e no ámbito dunha oitava.
- Coñecemento e iniciación na práctica de articulacións básicas: non legato, legato e staccato.
- Coñecemento e iniciación na práctica de matices básicos.
- Desenvolvemento da sensibilidade auditiva como premisa para a obtención dunha boa calidade do son.

- Coñecemento do pedal de resonancia e iniciación na súa práctica en exercicios básicos, sempre que o alumnado teña o desenvolvemento preciso que lle permita alcanzalo con comodidade e corrección na posición corporal.
- Iniciación á comprensión das estruturas musicais nos seus niveis (motivos, temas, períodos, frases, seccións, etc), para chegar a unha interpretación consciente e non simplemente intuitiva.
- Iniciación no adestramento da memoria.
- Desenvolvementos de hábitos correctos e eficaces de estudo, estimulando a concentración, o sentido da autocrítica, e a disciplina no traballo.
- Selección progresiva en canto ao grao de dificultade dos exercicios, os estudos e as obras do repertorio pianístico que se consideren útiles para o desenvolvemento conxunto da capacidade musical e técnica do alumnado.

9.1.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexeráse por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sen limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

9.1.3.1 Criterios de avaliación

- Memorizar e interpretar textos musicais empregando a medida, a articulación e o fraseo adecuados ao seu contido. Este criterio de avaliación pretende comprobar a través da memoria, a correcta aplicación dos coñecementos teóricos e prácticos da linguaxe musical.
- Interpretar obras de acordo aos criterios de estilo correspondente. Este criterio de avaliación pretende comprobar a capacidade do alumnado para empregar o tempo, a articulación e a dinámica, como elementos básicos da interpretación.
- Amosar, nos estudos e nas obras, a capacidade de aprendizaxe progresiva individual. Este criterio de avaliación pretende verificar se o alumnado é capaz de aplicar no seu estudo as indicacións do profesor e desenvolver unha autonomía progresiva de traballo que lle permita valorar correctamente o seu rendemento.
- Interpretar en público e de memoria, obras representativas do seu nivel no instrumento, con seguridade e control da situación. Este criterio de avaliación trata de comprobar a capacidade de memoria e autocontrol, e o dominio da obra

estudada. Así mesmo, pretende estimular o interese do alumno polo estudo, e fomentar as capacidades de equilibrio persoal que lle permitan enfrontarse con naturalidade ante o público.

- Valorarase a asistencia, rendemento e actitude nas clases individuais, e colectivas do instrumento, se as houbese.

9.1.3.2 Mínimos esixibles

- Considéranse mínimos esixibles o 75% dos contidos do curso. O repertorio do alumnado deberá incluír, ao longo do curso, polo menos 7 pezas de pequeno formato.

9.1.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación no grao elemental levarase a cabo tendo en conta os obxectivos e os criterios de avaliación establecidos no currículo.

A avaliación da aprendizaxe dos alumnos será continua, cualitativa e integradora, aínda que diferenciada segundo as materias do currículo e basearase na observación sistemática e diaria. Por outra banda valorarase a participación dos alumnos nas actividades como: audicións do instrumento, asistencia a cursos, etc.

O profesorado avaliará tanto a aprendizaxe dos alumnos como os procesos de ensino e a súa propia práctica docente.

9.1.3.4 Criterios de cualificación

- Para a avaliación do alumno teranse en conta os seguintes criterios:

Criterios Técnicos (técnica, traballo, hixiene postural...)	35%
Criterios Estéticos (interpretación, son, resultado musical...)	35%
Criterios Actitudinais (actitude, interese, comportamento...)	20%
Asistencia á audición trimestral	10%

9.1.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de todas as materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento. A mostrar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a traveso dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.

Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento á dirección do Centro.

9.1.5 Medidas de recuperación

Será preciso propoñer medidas de recuperación da materia cando o discente perda o dereito á avaliación continua de xeito ordinario. Cando a materia non se supere de xeito ordinario por non acadar os obxectivos, a recuperación será de xeito extraordinario nas datas previstas no calendario escolar. En ambos casos consistirá nunha proba onde o alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda á avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba.

9.1.5.1 Procedementos de recuperación ordinarios

Cando o alumnado presente problemas de rendemento como consecuencia dunha ausencia prolongada ás clases, o profesor procurará adecuar o traballo a desenvolver na procura dunha óptima recuperación. Ao tratarse de clases individuais, a adecuación das actividades e o seguimento do proceso de recuperación realízanse dun xeito personalizado e non plantexan problemas de adecuación de distintos ritmos de aprendizaxe a un mesmo grupo. A perda de avaliación continua: o número de faltas no curso que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de nove. O alumno terá dereito a un exame da materia en convocatoria ordinaria. O profesor realizará un exame de carácter privado ou público, e o repertorio esixido quedará indicado no informe de materia non superada segundo o criterio do mesmo profesor de acordo coa programación. A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia do curso na convocatoria ordinaria.

9.1.5.2 Probas extraordinarias

O alumnado que non consiga superar a materia na convocatoria ordinaria poderá presentarse á proba extraordinaria que se realizará conforme ao calendario aprobado. Para esta proba, o alumnado cinguirase ao especificado na proposta de Actividades de Recuperación recollida no Informe de Avaliación elaborado para o alumno polo profesor; actividades planificadas de xeito individualizado e conforme a esta programación. Este traballo deberá enfocarse para que o alumnado poida realizalo de forma autónoma.

9.1.6 Recursos didácticos

Repertorio orientativo

R. Alís	"Xoguetes"
B. Bartok	"Mikrokosmos" vol. 1 (ata o 21)
J. Bastien	"Piano básico" nivel 1 e 2
Beyer	"Escola preliminar do pianista" Op. 101
C. Czerny	"O primer mestre de piano" Op. 599
C. Czerny	"Os cinco dedos" Op.777
Edna M. Burman	"Unha ducia ao día" (preparatorio)
A. García Abril	"Cadernos de Adriana" vol. 1
L. Köhler	"Estudios doadísimos" Op. 151 y Op. 218
A. Nikolaev	"Escola rusa do piano" vol. 1ºA e 1ºB
Tchokov-Gemiu	"O Piano" Iniciación e Preparatorio
A. Zipilivan	"De Bach a Stravinsky"

Libros de consulta

- Rattalino, Piero. **Historia del piano** (Ed. SpanPress)
- Chiantore, Luca. **Historia de la técnica pianística** (Ed. Alianza Música)
- Banowetz, Joseph. **El pedal pianístico, técnicas y uso** (Ed. Pirámide)
- Deschaussess, Monique. **El intérprete y la música** (Ed. Rialp)
- Neuhaus, Heinrich. **El arte del piano** (Ed. Real Musical)
- Rosen, Charles. **El piano: notas y vivencias** (Ed. Alianza)
- Poggi y Valora. **Mozart: repertorio completo** (Ed. Cátedra/Clásica)
- Martínez, E. **Bach: obra completa comentada** (Ed. Scherzo)
- Poggi y Valora. **Beethoven: repertorio completo** (Ed. Cátedra/Clásica)
- Nieto, A. **La digitación pianística** (Ed. Mater Musica)
- Brendel, A. **De la A a la Z de un pianista.** (Ed. Acantilado)
- Gordon, S. **Técnicas maestras de piano.** (Ed. Ma non troppo)
- Romero, J. **Chopin, raíces de futuro.** (Ed. Scherzo)
- Isacoff, S. **Una historia natural del piano.** (Ed. Turner música)
- Martín, Tomás. **Cómo tocar sin dolor.** (Ed. Piles)
- Shamagian, M. **Metodología de la enseñanza del piano** (Ed. dos acordes)
- Sadie, Julie A. **Dictionary of Woman Composers.** (Grove)

9.2 Curso: 2º de grao elemental

9.2.1 Obxectivos

- Adoptar unha posición axeitada do corpo con respecto ao instrumento que posibilite e favoreza a acción do conxunto brazo-antebrazo-man sobre o teclado.
- Coñecer as características e as posibilidades sonoras do instrumento, e sabelas empregar dentro das esixencias do nivel.
- Adquirir un grao de desenvolvemento técnico e musical que permita interpretar un repertorio de características axeitadas ó nivel.
- Aplicar correctamente os coñecementos teórico-prácticos da linguaxe musical no instrumento.
- Interpretar un repertorio de obras representativas das épocas e os estilos dunha dificultade adecuada ao nivel.
- Interpretar obras en público e de memoria con naturalidade e control da situación.

9.2.2 Contidos

- Desenvolvemento da percepción interna da propia relaxación, así como dos indispensables esforzos musculares que require a execución instrumental, e procura dun equilibrio satisfactorio entre ambos os factores.
- Desenvolvemento da utilización do peso do brazo e das posibilidades de movemento das distintas articulacións, con arranxo ás necesidades do nivel.
- Práctica de hábitos correctos de lectura aplicada ó instrumento a unha e dúas claves.
- Desenvolvemento da habilidade de cada man e do xogo coordinado de ambas.
- Desenvolvemento da capacidade de obter simultaneamente sons de distinta intensidade entre ambas as mans tratando de alcanzar unha diferenciación dinámica que resulta indispensable nun instrumento polifónico como o piano.
- Desenvolvemento da práctica do pase do polgar.
- Estudo dos principios da dixitación pianística e o seu desenvolvemento, en función da complexidade progresiva das dificultades que cumpra resolver.
- Coñecemento da práctica de articulacións básicas: non legato, legato e staccato.
- Ampliación da gama de matices, o crescendo e o diminuendo.
- Desenvolvemento da sensibilidade auditiva como premisa para a obtención dunha boa calidade de son.

- Coñecemento e práctica do pedal de resonancia.
- Desenvolvemento da comprensión das estruturas musicais nos seus niveis (motivos, temas, períodos, frases, seccións, etc.), para chegar a unha interpretación consciente e non simplemente intuitiva, conforme ás necesidades do nivel.
- Selección progresiva en canto ao grao de dificultade dos exercicios, os estudos e as obras do repertorio pianístico que se consideren útiles para o desenvolvemento conxunto da capacidade musical e técnica do alumnado.
- Desenvolvemento da improvisación.
- Adestramento permanente e progresivo da memoria.
- Desenvolvemento de hábitos correctos e eficaces de estudo, estimulando a concentración, o sentido de autocrítica e a disciplina no traballo.

9.2.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexerase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

9.2.3.1 Criterios de avaliación

- Ler textos a primeira vista con fluidez e comprensión. Este criterio de avaliación pretende constatar a capacidade do alumnado para se desenvolver con certo grao de autonomía na lectura dun texto.
- Memorizar e interpretar textos musicais empregando a medida, a articulación e o fraseo adecuados ao seu contido. Este criterio de avaliación pretende comprobar, a través da memoria, a correcta aplicación dos coñecementos teórico-prácticos da linguaxe musical.
- Interpretar obras de acordo cos criterios do estilo correspondente. Este criterio de avaliación pretende comprobar a capacidade do alumnado para empregar o tempo, a articulación e a dinámica como elementos básicos da interpretación.
- Amosar nos estudos e nas obras a capacidade de aprendizaxe progresiva individual. Este criterio de avaliación pretende verificar se o alumnado é

capaz de aplicar no seu estudo as indicacións do profesorado e, con elas, desenvolver unha autonomía progresiva de traballo que lle permita valorar correctamente o seu rendemento.

- Interpretar en público e de memoria, obras representativas do seu nivel no instrumento, con seguridade e control da situación. Este criterio de avaliación trata de comprobar a capacidade de memoria e autocontrol, e o dominio da obra estudada. Así mesmo, pretende estimular o interese polo estudo e fomentar as capacidades de equilibrio persoal que lle permitan enfrontarse con naturalidade ante un público.
- Valorarase de forma positiva a asistencia, rendemento e actitude nas clases individuais, e colectivas de instrumento, se as houbese.

9.2.3.2 Mínimos esixibles

- Considéranse mínimos esixibles o 75% dos contidos do curso. O repertorio do alumnado deberá incluír, ao longo do curso, polo menos 7 pezas de pequeno formato.

9.2.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación no grao elemental levarase a cabo tendo en conta os obxectivos e os criterios de avaliación establecidos no currículo.

A avaliación da aprendizaxe dos alumnos será continua, cualitativa e integradora, aínda que diferenciada segundo as materias do currículo e basearase na observación sistemática e diaria. Por outra banda valorarase a participación dos alumnos nas actividades como: audicións do instrumento, asistencia a cursos, etc.

O profesorado avaliará tanto a aprendizaxe dos alumnos como os procesos de ensino e a súa propia práctica docente.

9.2.3.4 Criterios de cualificación

- Para a avaliación do alumno teranse en conta os seguintes criterios:

Criterios Técnicos (técnica, traballo, hixiene postural...)	35%
Criterios Estéticos (interpretación, son, resultado musical...)	35%
Criterios Actitudinais (actitude, interese, comportamento...)	20%
Asistencia á audición trimestral	10%

9.2.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.

Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.

Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento á dirección do Centro.

9.2.5 Medidas de recuperación

Será preciso propoñer medidas de recuperación da materia cando o discente perda o dereito á avaliación continua de xeito ordinario. Cando a materia non se supere de xeito ordinario por non acadar os obxectivos, a recuperación será de xeito extraordinario nas datas previstas no calendario escolar. En ambos casos consistirá nunha proba onde o alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda á avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba.

9.2.5.1 Procedementos de recuperación ordinarios

Cando o alumnado presente problemas de rendemento como consecuencia dunha ausencia prolongada ás clases, o profesor procurará adecuar o traballo a desenvolver na procura dunha óptima recuperación. Ao tratarse de clases individuais, a adecuación das actividades e o seguimento do proceso de recuperación realízanse dun xeito personalizado e non plantexan problemas de adecuación de distintos ritmos de aprendizaxe a un mesmo grupo. A perda de avaliación continua: o número de faltas no curso que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de nove. O alumno terá dereito a un exame da materia en convocatoria ordinaria. O profesor realizará un exame de carácter privado ou público, e o repertorio esixido quedará indicado no informe de materia non superada segundo o criterio do mesmo profesor de acordo coa programación. A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia do curso na convocatoria ordinaria.

9.2.5.2 Probas extraordinarias

O alumnado que non consiga superar a materia na convocatoria ordinaria poderá presentarse á proba extraordinaria que se realizará conforme ao calendario aprobado. Para esta proba, o alumnado cinguirase ao especificado na proposta de Actividades de Recuperación recollida no Informe de Avaliación elaborado para o alumno polo profesor; actividades planificadas de xeito individualizado e conforme a esta programación. Este traballo deberá enfocarse para que o alumnado poida realizalo de forma autónoma.

9.2.6 Recursos didácticos

Repertorio orientativo

J. S. Bach	"Álbum de Ana Magdalena"
Edna Mae Burman	"Unha ducia ao día" (libro I)
B. Bartok	"Mikrokosmos II"
J. Bastien	"Piano básico"
Gurlitt. 35	Estudios Op. 130
F. Burgmüller	Estudios Op. 100
C. Czerny	"O primeiro mestre de piano" Op. 599
C. Czerny	"Os cinco dedos" Op. 777 dende o nº 10
J. B. Duvernoy	"Scuola primaria" Op. 176
D. Kabalevski	Op.39 dende o nº 13
L. Köhler	"Primeiros estudos" Op.50
H. Lemoine	Estudios Op. 37
A. Loeschhorn	Estudios Op.181
L. Mozart	"Kleine Klavierstücke aus Mozart's kinderjahren"
A. Nikolaev	"Escola Rusa" 1
J. Durán	"Juguetes"
García-Abril	Cadernos de Adriana II, III
R. Schumann	"Álbum para a mocidade" Op. 68
A. Zipilivan	"De Bach a Stravinsky"

Libros de consulta

- Rattalino, Piero. **Historia del piano** (Ed. SpanPress)
- Chiantore, Luca. **Historia de la técnica pianística** (Ed. Alianza Música)
- Banowetz, Joseph. **El pedal pianístico, técnicas y uso** (Ed. Pirámide)
- Deschaussess, Monique. **El intérprete y la música** (Ed. Rialp)
- Neuhaus, Heinrich. **El arte del piano** (Ed. Real Musical)
- Rosen, Charles. **El piano: notas y vivencias** (Ed. Alianza)
- Poggi y Valora. **Mozart: repertorio completo** (Ed. Cátedra/Clásica)
- Martínez, E. **Bach: obra completa comentada** (Ed. Scherzo)
- Poggi y Valora. **Beethoven: repertorio completo** (Ed. Cátedra/Clásica)
- Nieto, A. **La digitación pianística** (Ed. Mater Musica)
- Brendel, A. **De la A a la Z de un pianista.** (Ed. Acantilado)

- Gordon, S. **Técnicas maestras de piano.** (Ed. Ma non troppo)
- Romero, J. **Chopin, raíces de futuro.** (Ed. Scherzo)
- Isacoff, S. **Una historia natural del piano.** (Ed. Turner música)
- Martín, Tomás. **Cómo tocar sin dolor.** (Ed. Piles)
- Shamagian, M. **Metodología de la enseñanza del piano** (Ed. dos acordes)
- Sadie, Julie A. **Dictionary of Woman Composers.** (Grove)

9.3 Curso: 3º de grao elemental

9.3.1 Obxectivos

- Coñecer as características e as posibilidades sonoras do instrumento, e sabelas empregar dentro das esixencias do nivel.
- Aplicar correctamente os coñecementos teórico-prácticos da linguaxe musical no instrumento.
- Interpretar un repertorio de obras representativas das épocas e os estilos dunha dificultade adecuada ao nivel.
- Amosar un grao de desenvolvemento técnico que permita abordar, dentro das esixencias do nivel, os estilos de escritura posibles nun instrumento a capacidade polifónica do piano.
- Coñecer as épocas que abrangue a literatura pianística ao longo da súa historia e as esixencias que suscita unha interpretación estilisticamente correcta.
- Interpretar obras en público e de memoria con naturalidade e control da situación.
- Adoptar hábitos de estudo que permitan un eficaz desenrolo dos coñecementos adquiridos.

9.3.2 Contidos

- Desenvolvemento da percepción interna da propia relaxación, así como dos indispensables esforzos musculares que require a execución instrumental, e procura dun equilibrio satisfactorio entre ambos os factores.
- Bases dunha utilización consciente do peso do brazo.
- Desenvolvemento da habilidade de cada man e do xogo coordinado de ambas.
- Práctica da técnica dixital dirixida a incrementar a independencia, a velocidade, a resistencia e a capacidade de diversificación dinámica partindo dos movementos das articulacións dos dedos.
- Estudo dos movementos posibles a partir das distintas articulacións do brazo

(boneca, cóbado, ombro), tales como caídas, lanzamentos, desprazamentos laterais, movementos circulares e de rotación e toda a combinatoria que permiten.

- Percepción clara de que a interacción permanente deses tipos de accións constitúen a base de toda técnica pianística eficaz.
- Estudo dos principios da dixitación pianística e o seu desenvolvemento, en función da complexidade progresiva das dificultades que cumpra resolver.
- Desenvolvemento da sensibilidade auditiva como premisa para a obtención dunha boa calidade de son.
- Aprendizaxe dos modos de ataque e de articulación en relación coa dinámica, a condución da frase e a densidade da textura musical.
- Desenvolvemento da capacidade de obter simultaneamente sons de distinta intensidade entre ambas mans ou entre os dedos dunha mesma man, tratando de alcanzar unha diferenciación dinámica que resulta indispensable nun instrumento polifónico como o piano, xa se trate da relación entre melodía e acompañamento, ou xa de formas contrapuntísticas de maior ou menos complexidade.
- Coñecemento e práctica dos pedais.
- Iniciación á comprensión das estruturas musicais nos seus niveis (motivos, temas, períodos, frases, seccións, etc), para chegar a unha interpretación consciente e non simplemente intuitiva.
- Adestramento permanente e progresivo da memoria.
- Desenvolvemento de hábitos correctos e eficaces de estudo, estimulando a concentración, o sentido da autocrítica e a disciplina no traballo.
- Selección progresiva en canto ao grao de dificultade dos exercicios, os estudos e as obras do repertorio pianístico que se consideren útiles para o desenvolvemento conxunto de capacidade musical e técnica do alumnado.

9.3.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexerese por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

9.3.3.1 Criterios de avaliación

- Ler textos a primeira vista con fluidez e comprensión. Este criterio de avaliación pretende constatar a capacidade do alumnado para se desenvolver con certo grao de autonomía na lectura dun texto.
- Memorizar e interpretar textos musicais empregando a medida, a articulación e o fraseo adecuados ao seu contido. Este criterio de avaliación pretende comprobar, a través da memoria, a correcta aplicación dos coñecementos teórico-prácticos da linguaxe musical.
- Interpretar obras de acordo cos criterios do estilo correspondente. Este criterio de avaliación pretende comprobar a capacidade do alumnado para empregar o tempo, a articulación e a dinámica como elementos básicos da interpretación.
- Amosar nos estudos e nas obras a capacidade de aprendizaxe progresiva individual. Este criterio de avaliación pretende verificar se o alumnado é capaz de aplicar no seu estudo as indicacións do profesorado e, con elas, desenvolver unha autonomía progresiva de traballo que lle permita valorar correctamente o seu rendemento.
- Describir logo dunha audición os trazos característicos das obras escoitadas. Con este criterio, preténdese avaliar a capacidade para percibir e relacionar cos coñecementos adquiridos os aspectos esenciais de obras que o alumnado poida entender segundo o seu nivel de desenvolvemento cognitivo e afectivo, aínda que non as interprete por seren novas para el ou por resultaren aínda inabordables pola súa dificultade técnica.
- Interpretar en público e de memoria, obras representativas do seu nivel no instrumento, con seguridade e control da situación. Este criterio de avaliación trata de comprobar a capacidade de memoria e autocontrol, e o dominio da obra estudada. Así mesmo, pretende estimular o interese polo estudo e fomentar as capacidades de equilibrio persoal que lle permitan enfrontarse con naturalidade ante un público.
- Valorarase de forma positiva a asistencia, rendemento e actitude nas clases individuais, e colectivas de instrumento, se as houbese.

9.3.3.2 Mínimos esixibles

- Considéranse mínimos esixibles o 75% dos contidos do curso.
- O alumnado deberá tocar alomenos unha obra de cada estilo máis un estudio.

9.3.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación no grao elemental levarase a cabo tendo en conta os obxectivos e os criterios de avaliación establecidos no currículo.

A avaliación da aprendizaxe dos alumnos será continua, cualitativa e integradora, aínda que diferenciada segundo as materias do currículo e basearase na observación sistemática e diaria. Por outra banda valorarase a participación dos alumnos nas actividades como: audicións do instrumento, asistencia a cursos, etc.

O profesorado avaliará tanto a aprendizaxe dos alumnos como os procesos de ensino e a súa propia práctica docente.

9.3.3.4 Criterios de cualificación

- Para a avaliación do alumno teranse en conta os seguintes criterios:

Criterios Técnicos (técnica, traballo, hixiene postural...)	35%
Criterios Estéticos (interpretación, son, resultado musical...)	35%
Criterios Actitudinais (actitude, interese, comportamento...)	20%
Asistencia á audición trimestral	10%

9.3.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.

Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.

Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro.

9.3.5 Medidas de recuperación

Será preciso propoñer medidas de recuperación da materia cando o discente perda o dereito á avaliación continua de xeito ordinario. Cando a materia non se supere de xeito ordinario por non acadar os obxectivos, a recuperación será de xeito extraordinario nas datas previstas no calendario escolar. En ambos casos consistirá nunha proba onde o alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda á avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba.

9.3.5.1 Procedementos de recuperación ordinarios

Cando o alumnado presente problemas de rendemento como consecuencia dunha ausencia prolongada ás clases, o profesor procurará adecuar o traballo a desenvolver na procura dunha óptima recuperación. Ao tratarse de clases individuais, a adecuación das

actividades e o seguimento do proceso de recuperación realízanse dun xeito personalizado e non plantexan problemas de adecuación de distintos ritmos de aprendizaxe a un mesmo grupo. A perda de avaliación continua: o número de faltas no curso que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de nove. O alumno terá dereito a un exame da materia en convocatoria ordinaria. O profesor realizará un exame de carácter privado ou público, e o repertorio esixido quedará indicado no informe de materia non superada segundo o criterio do mesmo profesor de acordo coa programación. A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia do curso na convocatoria ordinaria.

9.3.5.2 Probas extraordinarias

O alumnado que non consiga superar a materia na convocatoria ordinaria poderá presentarse á proba extraordinaria que se realizará conforme ao calendario aprobado. Para esta proba, o alumnado cinguirase ao especificado na proposta de Actividades de Recuperación recollida no Informe de Avaliación elaborado para o alumno polo profesor; actividades planificadas de xeito individualizado e conforme a esta programación. Este traballo deberá enfocarse para que o alumnado poida realizalo de forma autónoma.

9.3.6 Recursos didácticos

Repertorio orientativo

Estudios

Edna Mae Burman	Unha ducia ao día (libros II e III)
H. Bertini	Estudios Op. 100 nº 1
F. Burgmüller	Estudios Op. 100 nº 3, 5, 6, 7, 9, 12, 15, 16, 18
C. Czerny	Estudios Op. 453, Op. 746, Op. 599
J. B. Duvernoy	Estudios Op. 176
L. Köhler	Estudios Op. 50
H. Lemoine	Estudios Op. 37

Obras Barrocas

J. S. Bach	"Álbum de Ana Magdalena" BWV 116, 121, 127...
J. S. Bach	"Pequenos Preludios" BWV. 939, 999, 924...

Obras Clásicas

L. Beethoven	Sonatina 5...
M. Clementi	Sonatinas 1, 3...
A. Diabelli	Sonatinas
W. A. Mozart	Sonatinas
J. B. Vanhal	Sonatinas

Obras Románticas

F. Schubert	Valses, Danzas alemanas, etc.
R. Schumann	"Álbum para a mocidade" Op. 68 nº 4, 5, 8, 10, 12
P. Tchaikvoski	"Álbum para a mocidade" Op. 39 etc.
C. Gurlitt	"Álbum para a mocidade" Op. 101

Obras Modernas

B. Bartok	"Mikrokosmos II-III", "For children"
A. Cassella	"Once pezas infantís"
Z. Kodaly	"Danzas infantís"
S. Prokofiev	"Pezas infantís" Op. 65
D. Shostakovich	"Seis pezas infantís"
J. Durán	Juguetes
A. García Abril	Cuadernos de Adriana III

Libros de consulta

- Rattalino, Piero. **Historia del piano** (Ed. SpanPress)
- Chiantore, Luca. **Historia de la técnica pianística** (Ed. Alianza Música)
- Banowetz, Joseph. **El pedal pianístico, técnicas y uso** (Ed. Pirámide)
- Deschaussess, Monique. **El intérprete y la música** (Ed. Rialp)
- Neuhaus, Heinrich. **El arte del piano** (Ed. Real Musical)
- Rosen, Charles. **El piano: notas y vivencias** (Ed. Alianza)
- Poggi y Valora. **Mozart: repertorio completo** (Ed. Cátedra/Clásica)
- Martínez, E. **Bach: obra completa comentada** (Ed. Scherzo)
- Poggi y Valora. **Beethoven: repertorio completo** (Ed. Cátedra/Clásica)
- Nieto, A. **La digitación pianística** (Ed. Mater Musica)
- Brendel, A. **De la A a la Z de un pianista.** (Ed. Acantilado)
- Gordon, S. **Técnicas maestras de piano.** (Ed. Ma non troppo)
- Romero, J. **Chopin, raíces de futuro.** (Ed. Scherzo)
- Isacoff, S. **Una historia natural del piano.** (Ed. Turner música)
- Martín, Tomás. **Cómo tocar sin dolor.** (Ed. Piles)
- Shamagian, M. **Metodología de la enseñanza del piano** (Ed. dos acordes)
- Sadie, Julie A. **Dictionary of Woman Composers.** (Grove)

9.4 Curso: 4º de grao elemental

9.4.1 Obxectivos

- Amosar un grao de desenvolvemento técnico que permita abordar, dentro das esixencias do nivel, os estilos de escritura posibles nun instrumento da capacidade polifónica do piano.
- Interpretar un repertorio de obras representativas das épocas e os estilos dunha dificultade adecuada ao nivel.
- Aplicar correctamente os coñecementos teórico-prácticos da linguaxe musical no instrumento.
- Coñecer as épocas que abrangue a literatura pianística ao longo da súa historia e as esixencias que suscita unha interpretación estilisticamente correcta.
- Interpretar obras en público e de memoria con naturalidade e control da situación.
- Adoptar hábitos de estudo que permitan un eficaz desenvolvemento dos coñecementos adquiridos.

9.4.2 Contidos

- Desenvolvemento da percepción interna da propia relaxación, así como dos indispensables esforzos musculares que require a execución instrumental, e procura dun equilibrio satisfactorio entre ambos os factores.
- Bases dunha utilización consciente do peso do brazo.
- Desenvolvemento da habilidade de cada man e do xogo coordinado de ambas.
- Práctica da técnica dixital dirixida a incrementar a independencia, a velocidade, a resistencia e a capacidade de diversificación dinámica partindo dos movementos das articulacións dos dedos.
- Estudo dos movementos posibles a partir das distintas articulacións do brazo (boneca, cóbado, ombro), tales como caídas, lanzamentos, desprazamentos laterais, movementos circulares e de rotación e toda a combinatoria que permiten.
- Percepción clara de que a interacción permanente deses tipos de accións constitúen a base de toda técnica pianística eficaz.
- Estudo dos principios da dixitación pianística e o seu desenvolvemento, en función da complexidade progresiva das dificultades que cumpra resolver.
- Desenvolvemento da sensibilidade auditiva como premisa para a obtención dunha boa calidade de son.

- Aprendizaxe dos modos de ataque e de articulación en relación coa dinámica, a condución da frase e a densidade da textura musical.
- Desenvolvemento da capacidade de obter simultaneamente sons de distinta intensidade entre ambas mans ou entre os dedos dunha mesma man, tratando de alcanzar unha diferenciación dinámica que resulta indispensable nun instrumento polifónico como o piano, xa se trate da relación entre melodía e acompañamento, ou xa de formas contrapuntísticas de maior ou menor complexidade.
- Coñecemento e práctica dos pedais.
- Iniciación á comprensión das estruturas musicais nos seus niveis (motivos, temas, períodos, frases, seccións, etc), para chegar a unha interpretación consciente e non simplemente intuitiva.
- Adestramento permanente e progresivo da memoria.
- Desenvolvemento de hábitos correctos e eficaces de estudo, estimulando a concentración, o sentido da autocrítica e a disciplina no traballo.
- Selección progresiva en canto ao grao de dificultade dos exercicios, os estudos e as obras do repertorio pianístico que se consideren útiles para o desenvolvemento conxunto de capacidade musical e técnica do alumnado.

9.4.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexerase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

9.4.3.1 Criterios de avaliación

- Ler textos a primeira vista con fluidez e comprensión. Este criterio de avaliación pretende constatar a capacidade do alumnado para se desenvolver con certo grao de autonomía na lectura dun texto.
- Memorizar e interpretar textos musicais empregando a medida, a articulación e o fraseo adecuados ao seu contido. Este criterio de avaliación pretende comprobar, a través da memoria, a correcta aplicación dos coñecementos teórico-prácticos da linguaxe musical.

- Interpretar obras de acordo cos criterios do estilo correspondente. Este criterio de avaliación pretende comprobar a capacidade do alumnado para empregar o tempo, a articulación e a dinámica como elementos básicos da interpretación.
- Amosar nos estudos e nas obras a capacidade de aprendizaxe progresiva individual. Este criterio de avaliación pretende verificar se o alumnado é capaz de aplicar no seu estudo as indicacións do profesorado e, con elas, desenvolver unha autonomía progresiva de traballo que lle permita valorar correctamente o seu rendemento.
- Describir logo dunha audición os trazos característicos das obras escoitadas. Con este criterio, preténdese avaliar a capacidade para percibir e relacionar cos coñecementos adquiridos os aspectos esenciais de obras que o alumnado poida entender segundo o seu nivel de desenvolvemento cognitivo e afectivo, aínda que non as interprete por seren novas para el ou por resultaren aínda inabordables pola súa dificultade técnica.
- Interpretar en público e de memoria, obras representativas do seu nivel no instrumento, con seguridade e control da situación. Este criterio de avaliación trata de comprobar a capacidade de memoria e autocontrol, e o dominio da obra estudada. Así mesmo, pretende estimular o interese polo estudo e fomentar as capacidades de equilibrio persoal que lle permitan enfrontarse con naturalidade ante un público.
- Valorarase de forma positiva a asistencia, rendemento e actitude nas clases individuais, e colectivas de instrumento, se as houbese.

9.4.3.2 Mínimos esixibles

- Considéranse mínimos esixibles o 75% dos contidos do curso.
- O alumnado deberá tocar alomenos unha obra de cada estilo máis un estudio.

9.4.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación no grao elemental levarase a cabo tendo en conta os obxectivos e os criterios de avaliación establecidos no currículo.

A avaliación da aprendizaxe dos alumnos será continua, cualitativa e integradora, aínda que diferenciada segundo as materias do currículo e basearase na observación sistemática e diaria. Por outra banda valorarase a participación dos alumnos nas actividades como: audicións do instrumento, asistencia a cursos, etc.

O profesorado avaliará tanto a aprendizaxe dos alumnos como os procesos de ensino e a súa propia práctica docente.

9.4.3.4 Criterios de avaliación

- Para a avaliación do alumno teranse en conta os seguintes criterios:

Criterios Técnicos (técnica, traballo, hixiene postural...)	35%
Criterios Estéticos (interpretación, son, resultado musical...)	35%
Criterios Actitudinais (actitude, interese, comportamento...)	20%
Asistencia á audición trimestral	10%

9.4.4 Medidas de recuperación

Será preciso propoñer medidas de recuperación da materia cando o discente perda o dereito á avaliación continua de xeito ordinario. Cando a materia non se supere de xeito ordinario por non acadar os obxectivos, a recuperación será de xeito extraordinario nas datas previstas no calendario escolar. En ambos casos consistirá nunha proba onde o alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda á avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba.

9.4.4.1 Procedementos de recuperación ordinarios

Cando o alumnado presente problemas de rendemento como consecuencia dunha ausencia prolongada ás clases, o profesor procurará adecuar o traballo a desenvolver na procura dunha óptima recuperación. Ao tratarse de clases individuais, a adecuación das actividades e o seguimento do proceso de recuperación realízanse dun xeito personalizado e non plantexan problemas de adecuación de distintos ritmos de aprendizaxe a un mesmo grupo. A perda de avaliación continua: o número de faltas no curso que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de nove. O alumno terá dereito a un exame da materia en convocatoria ordinaria. O profesor realizará un exame de carácter privado ou público, e o repertorio esixido quedará indicado no informe de materia non superada segundo o criterio do mesmo profesor de acordo coa programación. A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia do curso na convocatoria ordinaria.

9.4.4.2 Probas extraordinarias

O alumnado que non consiga superar a materia na convocatoria ordinaria poderá presentarse á proba extraordinaria que se realizará conforme ao calendario aprobado. Para esta proba, o alumnado cinguirase ao especificado na proposta de Actividades de Recuperación recollida no Informe de Avaliación elaborado para o alumno polo profesor; actividades planificadas de xeito individualizado e conforme a esta programación. Este traballo deberá enfocarse para que o alumnado poida realizalo de forma autónoma.

9.4.1 Recursos didácticos

Repertorio orientativo

Estudios

H. Bertini	Estudios Op. 32
C. Czerny	Estudios Op. 636
C. Czerny	Estudios Op. 849
S. Heller	Estudios Op. 47
H. Lemoine	Estudios Op.37
Cramer	Estudio Op. 147 nº 1

Obras Barrocas:

J. S. Bach	Pequenos Preludios BWV. 926, 927, 933-942...
J. S. Bach	Invención a dúas voces nº 1

Obras Clásicas:

L. van Beethoven	Sonatina nº 6
M. Clementi	Sonatinas Op. 36 nº 2, 3, 4, 6
A. Diabelli	Sonatinas Op. 151 nº 1 e nº 2; Op. 168 nº 1
J. L. Dussek	Sonatina Op. 20 nº 1
J. Haydn	Sonatinas HOB XI/35 e XI/75
Kuhlau	Sonatinas Op. 20 nº 1; Op. 88 nº 1, 2

Obras Románticas:

E. Grieg	"Pezas líricas" Op.12
C. Gurlitt	"Álbum para a mocidade" Op. 101
F. Schubert	Valses, Danzas alemanas, etc.
R. Schumann	"Álbum para a mocidade" Op. 68 nº 10-14, 28, 35
P. Tchaikvoski	"Álbum para a mocidade" Op. 39 nº 1, 8, 16...

Obras Modernas:

B. Bartok	"Mikrokosmos III" dende nº 76, "For children"
A. Cassella	"Once pezas infantís"
Z. Kodaly	"Danzas infantís"
S. Prokofiev	"Pezas infantís" Op. 65
D. Shostakovich	"Seis pezas infantís"

Libros de consulta

- Rattalino, Piero. **Historia del piano** (Ed. SpanPress)
- Chiantore, Luca. **Historia de la técnica pianística** (Ed. Alianza Música)
- Banowetz, Joseph. **El pedal pianístico, técnicas y uso** (Ed. Pirámide)
- Deschaussess, Monique. **El intérprete y la música** (Ed. Rialp)
- Neuhaus, Heinrich. **El arte del piano** (Ed. Real Musical)
- Rosen, Charles. **El piano: notas y vivencias** (Ed. Alianza)
- Poggi y Valora. **Mozart: repertorio completo** (Ed. Cátedra/Clásica)
- Martínez, E. **Bach: obra completa comentada** (Ed. Scherzo)
- Poggi y Valora. **Beethoven: repertorio completo** (Ed. Cátedra/Clásica)
- Nieto, A. **La digitación pianística** (Ed. Mater Musica)
- Brendel, A. **De la A a la Z de un pianista.** (Ed. Acantilado)
- Gordon, S. **Técnicas maestras de piano.** (Ed. Ma non troppo)
- Romero, J. **Chopin, raíces de futuro.** (Ed. Scherzo)
- Isacoff, S. **Una historia natural del piano.** (Ed. Turner música)
- Martín, Tomás. **Cómo tocar sin dolor.** (Ed. Piles)
- Shamagian, M. **Metodología de la enseñanza del piano** (Ed. dos acordes)
- Sadie, Julie A. **Dictionary of Woman Composers.** (Grove)

9.5 Curso: 1º de grao profesional

9.5.1 Obxectivos

- Adquirir un grao de desenvolvemento técnico e musical que permita interpretar un repertorio que inclúa obras representativas de diferentes épocas e estilos, de dificultade axeitada ó nivel.
- Coñecer e aplicar basicamente as principais características de estilo das diferentes épocas que abarca a literatura pianística.
- Aplicar correctamente os coñecementos teórico-prácticos da linguaxe musical no instrumento.
- Interpretar obras en público e de memoria con naturalidade e control da situación.
- Adoptar hábitos de estudo que permitan un eficaz desenrolo dos coñecementos adquiridos.

9.5.2 Contidos

- Desenvolvemento dun certo grao de autonomía na lectura.
- Adestramento da memoria.
- Interpretación dun repertorio elixido a criterio do profesor, con arreglo ó nivel do curso e ás necesidades propias do alumno.
- Desenvolvemento da gama de matices e da habilidade de obter simultaneamente sons de distinta intensidade entrámbalas dúas mans.
- Práctica de escalas e arpejos en exercicios, estudos ou obras na procura dunha maior velocidade e fluidez na execución.
- Iniciación na práctica das notas dobres en exercicios, estudos ou obras: ata tres terceiras consecutivas en legato.
- Iniciación na práctica de trinos de calquera duración en exercicios, estudos ou obras.
- Iniciación no movemento de rotación do antebrazo en intervalos ata a 5ª en exercicios, estudos ou obras.
- Desenvolvemento dun maior grao de autocrítica no estudo diario.
- Coñecemento dos principios xerais para a busca da dixitación máis axeitada: comodidade, cercanía...
- Perfeccionamento no uso do pedal de resonancia.
- Coñecemento do pedal “una corda” e do pedal tonal e a súa utilización en exercicios ou obras adecuadas ó nivel, sempre e cando así o requiran.
- Desenvolvemento dos coñecementos sobre as características principais dos distintos estilos e aplicación práctica no repertorio do nivel.

- Desenvolvemento da comprensión da música como linguaxe con estruturas, puntuacións, entoacións..., e aplicación práctica conforme ás necesidades do nivel.
- Desenvolvemento da utilización consciente do peso do brazo e das posibilidades de movemento das distintas articulacións con arranxo ás necesidades do nivel.
- Aprendizaxe dos diversos modos de ataque e de articulación en relación coa dinámica, a condución da frase...e utilización no repertorio.

9.5.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexeráse por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

9.5.3.1 Criterios de avaliación

- Interpreta-lo repertorio do curso con arranxo ós contidos do nivel.
- Ler con comprensión e de forma correcta e axeitada ó nivel.
- Interpretar en público como solista e de memoria alomenos unha obra do repertorio traballado durante o curso con seguridade e control da situación.
- Mostrar capacidade de aprendizaxe progresivo individual.
- Valorarase de forma positiva a asistencia regular ás clases.

9.5.3.2 Mínimos esixibles

- Considéranse mínimos esixibles o 75% dos contidos do curso.
- O alumnado deberá tocar alomenos unha obra de cada estilo máis dous estudos.

9.5.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación no grao elemental levarase a cabo tendo en conta os obxectivos e os criterios de avaliación establecidos no currículo.

A avaliación da aprendizaxe dos alumnos será continua, cualitativa e integradora, aínda que diferenciada segundo as materias do currículo e basearase na observación

sistemática e diaria. Por outra banda valorarase a participación dos alumnos nas actividades como: audicións do instrumento, asistencia a cursos, etc.

O profesorado avaliará tanto a aprendizaxe dos alumnos como os procesos de ensino e a súa propia práctica docente.

9.5.3.4 Criterios de cualificación

- Para a avaliación do alumno teranse en conta os seguintes criterios:

Criterios Técnicos (técnica, traballo, hixiene postural...)	35%
Criterios Estéticos (interpretación, son, resultado musical...)	35%
Criterios Actitudinais (actitude, interese, comportamento...)	20%
Asistencia á audición trimestral	10%

9.5.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.

Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.

Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro.

9.5.5 Medidas de recuperación

Será preciso propoñer medidas de recuperación da materia cando o discente perda o dereito á avaliación continua de xeito ordinario. Cando a materia non se supere de xeito ordinario por non acadar os obxectivos, a recuperación será de xeito extraordinario nas datas previstas no calendario escolar. En ambos casos consistirá nunha proba onde o alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda á avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba.

9.5.5.1 Procedementos de recuperación ordinarios

Cando o alumnado presente problemas de rendemento como consecuencia dunha ausencia prolongada ás clases, o profesor procurará adecuar o traballo a desenvolver na procura dunha óptima recuperación. Ao tratarse de clases individuais, a adecuación das actividades e o seguimento do proceso de recuperación realízanse dun xeito personalizado e non plantexan problemas de adecuación de distintos ritmos de aprendizaxe a un mesmo grupo. A perda de avaliación continua: o número de faltas no curso que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de nove. O alumno terá dereito a un exame da materia en convocatoria ordinaria. O profesor realizará un exame de carácter privado ou público, e o repertorio esixido quedará indicado no informe de materia non superada segundo o criterio do mesmo profesor de acordo coa programación. A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia do curso na convocatoria ordinaria.

9.5.5.2 Probas extraordinarias

O alumnado que non consiga superar a materia na convocatoria ordinaria poderá presentarse á proba extraordinaria que se realizará conforme ao calendario aprobado. Para esta proba, o alumnado cinguirase ao especificado na proposta de Actividades de Recuperación recollida no Informe de Avaliación elaborado para o alumno polo profesor; actividades planificadas de xeito individualizado e conforme a esta programación. Este traballo deberá enfocarse para que o alumnado poida realizalo de forma autónoma.

9.5.6 Recursos didácticos

Repertorio orientativo

Estudios

Heller	Estudios Op. 45, Op. 46, Op. 47
C. Czerny	Estudios Op. 636
C. Czerny	Estudios Op. 299
Mozskowsky	Vinte pequenos estudos Op. 91
H. Bertini	Estudios Op.32 e Op. 29
Cramer	Estudios Op. 107

Obras Barrocas:

Scarlatti	Sonatas
J. S. Bach	Invencións a dúas voces nº 1

Obras Clásicas:

L. van Beethoven	Sonatas Op. 49 nº2...
M. Clementi	Sonatinas Op. 36 nº 2, 3, 4, 6
A. Diabelli	Sonatinas Op. 151 nº 1 e nº 2; Op. 168 nº 1
J. L. Dussek	Sonatina Op. 20 nº 1
J. Haydn	Sonatas HOB XVI/1...
W. A. Mozart	Sonatas KV545...

Obras Románticas:

F. Chopin	Valses
F. Schubert	Danzas D722, D128, Valses Op. 9...
R. Schumann	"Escenas de nenos" Op. 15 nº 1...
P. Tchaikovski	"Álbum para a mocidade" Op. 39

Obras Modernas:

B. Bartok	"Mikrokosmos" nº 99, 100, 104, 112...
A. Cassella	"Once pezas infantís"
Z. Kodaly	"Danzas infantís"
S. Prokofiev	"Pezas infantís" Op. 65
Albéniz	"Capricho catalán"
Guridi	Danzas Vellas
Granados	Danza Oriental
Padre Donostia	Preludios nº1, 6, 7, 9, 10, 14, 19...

Libros de consulta

- Rattalino, Piero. **Historia del piano** (Ed. SpanPress)
- Chiantore, Luca. **Historia de la técnica pianística** (Ed. Alianza Música)
- Banowetz, Joseph. **El pedal pianístico, técnicas y uso** (Ed. Pirámide)
- Deschaussess, Monique. **El intérprete y la música** (Ed. Rialp)
- Neuhaus, Heinrich. **El arte del piano** (Ed. Real Musical)
- Rosen, Charles. **El piano: notas y vivencias** (Ed. Alianza)
- Poggi y Valora. **Mozart: repertorio completo** (Ed. Cátedra/Clásica)
- Martínez, E. **Bach: obra completa comentada** (Ed. Scherzo)
- Poggi y Valora. **Beethoven: repertorio completo** (Ed. Cátedra/Clásica)
- Nieto, A. **La digitación pianística** (Ed. Mater Musica)
- Brendel, A. **De la A a la Z de un pianista.** (Ed. Acantilado)
- Gordon, S. **Técnicas maestras de piano.** (Ed. Ma non troppo)
- Romero, J. **Chopin, raíces de futuro.** (Ed. Scherzo)
- Isacoff, S. **Una historia natural del piano.** (Ed. Turner música)
- Martín, Tomás. **Cómo tocar sin dolor.** (Ed. Piles)
- Shamagian, M. **Metodología de la enseñanza del piano** (Ed. dos acordes)
- Sadie, Julie A. **Dictionary of Woman Composers.** (Grove)

9.6 Curso: 2º de grao profesional

9.6.1 Obxectivos

- Adquirir un grao de desenvolvemento técnico e musical que permita interpretar un repertorio que inclúa obras representativas de diferentes épocas e estilos, de dificultade axeitada ó nivel.
- Coñecer e aplicar basicamente as principais características de estilo das diferentes épocas que abarca a literatura pianística.
- Aplicar correctamente os coñecementos teórico-prácticos da linguaxe musical no instrumento.
- Interpretar obras en público e de memoria con naturalidade e control da situación.
- Adoptar hábitos de estudo que permitan un eficaz desenvolvemento dos coñecementos adquiridos.

9.6.2 Contidos

- Desenvolvemento dun maior grao de autonomía na lectura.
- Adestramento da memoria.
- Interpretación dun repertorio elixido a criterio do profesor, con arranxo ó nivel do curso, e ás necesidades propias do alumno.
- Iniciación na habilidade de obter simultaneamente sons de distinta intensidade entre os dedos dunha mesma man
- Práctica de escalas e arpejos en exercicios, estudos ou obras na procura dunha maior velocidade e fluidez na execución.
- Desenvolvemento na práctica das notas dobres en exercicios, estudos ou obras.
- Desenvolvemento na práctica de trinos en exercicios, estudos ou obras.
- Desenvolvemento da rotación do antebrazo en exercicios, estudos ou obras.
- Desenvolvemento dun maior grao de autocrítica no estudo diario.
- Desenvolvemento do coñecemento dos principios xerais para a búsqueda da dixitación máis axeitada: comodidade, cercanía...
- Perfeccionamento no uso do pedal de resonancia.
- Coñecemento do pedal “ una corda” e do pedal tonal e a súa utilización en exercicios ou obras adecuadas ó nivel, sempre e cando así o requiran.
- Desenvolvemento dos coñecementos sobre as características principais dos distintos estilos e aplicación práctica no repertorio do nivel.
- Desenvolvemento da comprensión da música como linguaxe con estruturas, puntuacións, entoacións..., e aplicación práctica conforme ás necesidades do nivel.

- Desenvolvemento da utilización consciente do peso do brazo e das posibilidades de movemento das distintas articulacións con arranxo ás necesidades do nivel.
- Aprendizaxe dos diversos modos de ataque e articulación en relación coa dinámica, a condución da frase... e utilización no repertorio do nivel.

9.6.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexeráse por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

9.6.3.1 Criterios de avaliación

- Interpreta-lo repertorio do curso con arranxo ós contidos do nivel.
- Ler obras do repertorio con fluidez e autonomía.
- Interpretar en público como solista e de memoria alomenos unha obra do repertorio traballado durante o curso con seguridade e control da situación.
- Mostrar capacidade de aprendizaxe progresivo individual.
- Valorarase de forma positiva a asistencia regular ás clases.

9.6.3.2 Mínimos esixibles

- Considéranse mínimos esixibles o 75% dos contidos do curso.
- O alumnado deberá tocar alomenos unha obra de cada estilo máis dous estudos.

9.6.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación no grao elemental levarase a cabo tendo en conta os obxectivos e os criterios de avaliación establecidos no currículo.

A avaliación da aprendizaxe dos alumnos será continua, cualitativa e integradora, aínda que diferenciada segundo as materias do currículo e basearase na observación sistemática e diaria. Por outra banda valorarase a participación dos alumnos nas actividades como: audicións do instrumento, asistencia a cursos, etc.

O profesorado avaliará tanto a aprendizaxe dos alumnos como os procesos de ensino e a súa propia práctica docente.

9.6.3.4 Criterios de cualificación

- Para a avaliación do alumno teranse en conta os seguintes criterios:

Criterios Técnicos (técnica, traballo, hixiene postural...)	35%
Criterios Estéticos (interpretación, son, resultado musical...)	35%
Criterios Actitudinais (actitude, interese, comportamento...)	20%
Asistencia á audición trimestral	10%

9.6.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.

Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.

Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro.

9.6.5 Medidas de recuperación

Será preciso propoñer medidas de recuperación da materia cando o discente perda o dereito á avaliación continua de xeito ordinario. Cando a materia non se supere de xeito ordinario por non acadar os obxectivos, a recuperación será de xeito extraordinario nas datas previstas no calendario escolar. En ambos casos consistirá nunha proba onde o alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda á avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba.

9.6.5.1 Procedementos de recuperación ordinarios

Cando o alumnado presente problemas de rendemento como consecuencia dunha ausencia prolongada ás clases, o profesor procurará adecuar o traballo a desenvolver na procura dunha óptima recuperación. Ao tratarse de clases individuais, a adecuación das

actividades e o seguimento do proceso de recuperación realízanse dun xeito personalizado e non plantexan problemas de adecuación de distintos ritmos de aprendizaxe a un mesmo grupo. A perda de avaliación continua: o número de faltas no curso que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de nove. O alumno terá dereito a un exame da materia en convocatoria ordinaria. O profesor realizará un exame de carácter privado ou público, e o repertorio esixido quedará indicado no informe de materia non superada segundo o criterio do mesmo profesor de acordo coa programación. A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia do curso na convocatoria ordinaria.

9.6.5.2 Probas extraordinarias

O alumnado que non consiga superar a materia na convocatoria ordinaria poderá presentarse á proba extraordinaria que se realizará conforme ao calendario aprobado. Para esta proba, o alumnado cinguirase ao especificado na proposta de Actividades de Recuperación recollida no Informe de Avaliación elaborado para o alumno polo profesor; actividades planificadas de xeito individualizado e conforme a esta programación. Este traballo deberá enfocarse para que o alumnado poida realizalo de forma autónoma.

9.6.6. Recursos didácticos

Repertorio orientativo

Estudios

Jensen	Estudios Op. 32
C. Czerny	Estudios Op. 636
C. Czerny	Estudios Op. 740
Mozskowsky	Vinte pequenos estudos Op. 91
Lemoine	Estudios Op. 3
Cramer	Estudios Op. 107

Obras Barrocas:

Scarlatti	Sonatas
J. S. Bach	Invencións a dúas voces

Obras Clásicas:

L. van Beethoven	Sonatas Op. 49 nº1, 2... WoO 64
M. Clementi	Sonatinas Op. 37, Op. 38
J. L. Dussek	Sonatina Op. 47 nº 1
J. Haydn	Sonatas HOB XVI/4-12...
W. A. Mozart	KV545, KV397, KV236

Obras Románticas:

F. Chopin	Valses, Preludios
-----------	-------------------

F. Schubert	Danzas D820, D128, Vals D844, Variación D718
R. Schumann	“Escenas de nenos” Op. 15 nº 6
Mendelssohn	Romanzas Op. 19 nº 4, 6, Op. 30 nº 3, 6

Obras Modernas:

B. Bartok	“Mikrokosmos” nº 104, 112, 118
A. Cassella	”Once pezas infantís”
Z. Kodaly	“Danzas infantís”
Shostakovich	Preludios Op. 34, no 1, 4, 7, 16, 21
Albéniz	Rumores de la caleta, Malagueña
Guridi	Danzas Vellas
Granados	Escenas románticas nº 2
Padre Donostia	Preludios nº114, 19, 20, 21

Libros de consulta

- Rattalino, Piero. **Historia del piano** (Ed. SpanPress)
- Chiantore, Luca. **Historia de la técnica pianística** (Ed. Alianza Música)
- Banowetz, Joseph. **El pedal pianístico, técnicas y uso** (Ed. Pirámide)
- Deschaussess, Monique. **El intérprete y la música** (Ed. Rialp)
- Neuhaus, Heinrich. **El arte del piano** (Ed. Real Musical)
- Rosen, Charles. **El piano: notas y vivencias** (Ed. Alianza)
- Poggi y Valora. **Mozart: repertorio completo** (Ed. Cátedra/Clásica)
- Martínez, E. **Bach: obra completa comentada** (Ed. Scherzo)
- Poggi y Valora. **Beethoven: repertorio completo** (Ed. Cátedra/Clásica)
- Nieto, A. **La digitación pianística** (Ed. Mater Musica)
- Brendel, A. **De la A a la Z de un pianista.** (Ed. Acantilado)
- Gordon, S. **Técnicas maestras de piano.** (Ed. Ma non troppo)
- Romero, J. **Chopin, raíces de futuro.** (Ed. Scherzo)
- Isacoff, S. **Una historia natural del piano.** (Ed. Turner música)
- Martín, Tomás. **Cómo tocar sin dolor.** (Ed. Piles)
- Shamagian, M. **Metodología de la enseñanza del piano** (Ed. dos acordes)
- Sadie, Julie A. **Dictionary of Woman Composers.** (Grove)

9.7 Curso: 3º de grao profesional

9.7.1 Obxectivos

- Adquirir un grao de desenvolvemento técnico e musical que permita interpretar un repertorio que inclúa obras representativas de diferentes épocas e estilos, de dificultade axeitada ó nivel.
- Coñecer e aplicar as principais características de estilo das diferentes épocas que abarca a literatura pianística.
- Aplicar con un certo grao de autonomía os coñecementos adquiridos para solucionar por sé mesmo os problemas de execución relativos á dixitación, pedalización, fraseo, dinámica, técnica...
- Interpretar obras en público e de memoria con naturalidade e control da situación.
- Adoptar hábitos de estudo que permitan un eficaz desenrolo dos coñecementos adquiridos.

9.7.2 Contidos

- Adestramento da memoria e desenvolvemento progresivo dos procesos de memorización consciente.
- Interpretación dun repertorio elixido a criterio do profesor, con arranxo ó nivel do curso, e ás necesidades propias do alumno.
- Desenvolvemento da habilidade de obter simultaneamente sons de distinta intensidade entre os dedos dunha mesma man.
- Consolidación da técnica na execución de escalas e arpejos.
- Practica na execución de notas repetidas dixitadas ou non e ampliación do ámbito de rotación do antebrazo ata a oitava.
- Desenvolvemento da práctica das notas dobres: escalas en terceiras, iniciación na execución das sextas, nos diferentes tipos de oitavas (legato, martellato, dixitadas ou non...), con adecuación dos distintos modos de ataque.
- Desenvolvemento dos hábitos de estudo que permitan un mellor aproveitamento do tempo de empregado e das posibilidades propias de cada alumno.
- Desenvolvemento da preocupación pola búsqueda das propias dixitacións por parte do alumno, como factor indispensable na correcta execución.
- Iniciación na procura do uso máis axeitado do pedal de resonancia, tendo en conta factores acústicos e estilísticos.
- Iniciación na preocupación por abordar dun xeito autónomo, na interpretación do repertorio do nivel, as características dos diferentes estilos.

- Desenvolvemento da preocupación por comprende-la música como linguaxe con estruturas, puntuacións, entoacións... como base dunha interpretación consciente e non meramente intuitiva.
- Iniciación na búsqueda da cantabilidade no piano.
- Desenvolvemento da utilización consciente do peso do brazo e das posibilidades de movemento das distintas articulacións con arranxo ás necesidades do nivel.
- Aprendizaxe dos diversos modos de ataque e articulación en relación coa dinámica, a condución da frase... e utilización no repertorio do nivel.

9.7.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexerese por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

9.7.3.1 Criterios de avaliación

- Interpreta-lo repertorio do curso con arranxo ós contidos do nivel.
- Ler obras do repertorio con fluidez e autonomía.
- Interpretar en público como solista e de memoria alomenos unha obra do repertorio traballado durante o curso con seguridade e control da situación.
- Mostrar capacidade de aprendizaxe progresivo individual.
- Valorarase de forma positiva a asistencia regular ás clases.

9.7.3.2 Mínimos esixibles

- Considéranse mínimos esixibles o 75% dos contidos do curso.
- O alumnado deberá tocar alomenos unha obra de cada estilo máis dous estudos.

9.7.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación no grao elemental levarase a cabo tendo en conta os obxectivos e os criterios de avaliación establecidos no currículo.

A avaliación da aprendizaxe dos alumnos será continua, cualitativa e integradora, aínda que diferenciada segundo as materias do currículo e basearase na observación sistemática e diaria. Por outra banda valorarase a participación dos alumnos nas actividades como: audicións do instrumento, asistencia a cursos, etc.

O profesorado avaliará tanto a aprendizaxe dos alumnos como os procesos de ensino e a súa propia práctica docente.

9.7.3.4 Criterios de cualificación

- Para a avaliación do alumno teranse en conta os seguintes criterios:

Criterios Técnicos (técnica, traballo, hixiene postural...)	35%
Criterios Estéticos (interpretación, son, resultado musical...)	35%
Criterios Actitudinais (actitude, interese, comportamento...)	20%
Asistencia á audición trimestral	10%

9.7.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.

Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.

Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro.

9.7.5 Medidas de recuperación

Será preciso propoñer medidas de recuperación da materia cando o discente perda o dereito á avaliación continua de xeito ordinario. Cando a materia non se supere de xeito ordinario por non acadar os obxectivos, a recuperación será de xeito extraordinario nas datas previstas no calendario escolar. En ambos casos consistirá nunha proba onde o alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda á avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba.

9.7.5.1 Procedementos de recuperación ordinarios

Cando o alumnado presente problemas de rendemento como consecuencia dunha ausencia prolongada ás clases, o profesor procurará adecuar o traballo a desenvolver na procura dunha óptima recuperación. Ao tratarse de clases individuais, a adecuación das actividades e o seguimento do proceso de recuperación realízanse dun xeito personalizado e non plantexan problemas de adecuación de distintos ritmos de aprendizaxe a un mesmo grupo. A perda de avaliación continua: o número de faltas no curso que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de nove. O alumno terá dereito a un exame da materia en convocatoria ordinaria. O profesor realizará un exame de carácter privado ou público, e o repertorio esixido quedará indicado no informe de materia non superada segundo o criterio do mesmo profesor de acordo coa programación. A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia do curso na convocatoria ordinaria.

9.7.5.2 Probas extraordinarias

O alumnado que non consiga superar a materia na convocatoria ordinaria poderá presentarse á proba extraordinaria que se realizará conforme ao calendario aprobado. Para esta proba, o alumnado cinguirase ao especificado na proposta de Actividades de Recuperación recollida no Informe de Avaliación elaborado para o alumno polo profesor; actividades planificadas de xeito individualizado e conforme a esta programación. Este traballo deberá enfocarse para que o alumnado poida realizalo de forma autónoma.

9.7.6. Recursos didácticos

Repertorio orientativo

Estudios

Pozzoli	Estudios en movemento rápido
C. Czerny	Estudios Op. 299
C. Czerny	Estudios Op. 740
Clementi	Gradus ad parnassum
Heller	Estudios Op. 45
Cramer	Estudios Op. 107

Obras Barrocas:

Scarlatti	Sonatas K32, K78, K148, K208
J. S. Bach	Sinfonías a tres voces

Obras Clásicas:

L. van Beethoven	Bagatelas Op 33 nº 1, 4, 6, Rondó Op. 51 nº 1
M. Clementi	Sonatinas Op. 26 nº 3, Op. 39 nº 3
J. Haydn	Sonatas HOB XVI/5-14-22-35...
W. A. Mozart	KV545, KV397, KV236, KV485

Obras Románticas:

F. Chopin	Valses, Preludios
Schubert	Danzas D820, Impromptu D935, Momento musical
R. Schumann	“Escenas de nenos” Op. 15 nº 2, 4, 6, 8
Mendelssohn	Romanzas Op. 19 nº 2, Op. 102 nº 3

Obras Modernas:

Scriabin	Preludios Op. 11 nº 2, 4, 9, 15, Op.13 nº 1, 3
Mompou	Tres variacións
Z. Kodaly	“Danzas infantís” nº 11, 12
Shostakovich	Preludios Op. 34, nº 1, 4, 7, 16, 21
Albéniz	Cataluña, Cuba, Granada
Turina	Danzas Xitanas
Granados	Danzas españolas nº 1, 3, 5, 6, 11
Fauré	Preludios Op. 103 nº 3, 6

Libros de consulta

- Rattalino, Piero. **Historia del piano** (Ed. SpanPress)
- Chiantore, Luca. **Historia de la técnica pianística** (Ed. Alianza Música)
- Banowetz, Joseph. **El pedal pianístico, técnicas y uso** (Ed. Pirámide)
- Deschaussess, Monique. **El intérprete y la música** (Ed. Rialp)
- Neuhaus, Heinrich. **El arte del piano** (Ed. Real Musical)
- Rosen, Charles. **El piano: notas y vivencias** (Ed. Alianza)
- Poggi y Valora. **Mozart: repertorio completo** (Ed. Cátedra/Clásica)
- Martínez, E. **Bach: obra completa comentada** (Ed. Scherzo)
- Poggi y Valora. **Beethoven: repertorio completo** (Ed. Cátedra/Clásica)
- Nieto, A. **La digitación pianística** (Ed. Mater Musica)
- Brendel, A. **De la A a la Z de un pianista.** (Ed. Acantilado)
- Gordon, S. **Técnicas maestras de piano.** (Ed. Ma non troppo)
- Romero, J. **Chopin, raíces de futuro.** (Ed. Scherzo)
- Isacoff, S. **Una historia natural del piano.** (Ed. Turner música)
- Martín, Tomás. **Cómo tocar sin dolor.** (Ed. Piles)
- Shamagian, M. **Metodología de la enseñanza del piano** (Ed. dos acordes)
- Sadie, Julie A. **Dictionary of Woman Composers.** (Grove)

9.8 Curso: 4º de grao profesional

9.8.1 Obxectivos

- Adquirir un grao de desenvolvemento técnico e musical que permita interpretar un repertorio que inclúa obras representativas de diferentes épocas e estilos, de dificultade axeitada ó nivel.
- Coñecer e aplicar as principais características de estilo das diferentes épocas que abarca a literatura pianística.
- Aplicar con un certo grao de autonomía os coñecementos adquiridos para solucionar por sé mesmo os problemas de execución relativos á dicitación, pedalización, fraseo, dinámica, técnica...
- Interpretar obras en público e de memoria con naturalidade e control da situación.
- Adoptar hábitos de estudo que permitan un eficaz desenrolo dos coñecementos adquiridos.

9.8.2 Contidos

- Adestramento da memoria e desenvolvemento progresivo dos procesos de memorización consciente.
- Interpretación dun repertorio elixido a criterio do profesor, con arreglo ó nivel do curso, e ás necesidades propias do alumno.
- Perfeccionamento e ampliación da gama de matices.
- Consolidación da técnica na execución de escalas e arpejos.
- Desenvolvemento da práctica das notas dobres: escalas en terceiras, iniciación na execución das sextas, nos diferentes tipos de oitavas (legato, martellato, dicitadas ou non...), con adecuación dos distintos modos de ataque.
- Práctica na execución de notas repetidas dicitadas ou non e ampliación do ámbito de rotación do antebrazo ata a oitava.
- Desenvolvemento dos hábitos de estudo que permitan un mellor aproveitamento do tempo empregado e das posibilidades propias de cada alumno.
- Desenvolvemento da preocupación pola búsqueda das propias dicitacións por parte do alumno, como factor indispensable na correcta execución.
- Desenvolvemento das posibilidades do pedal de resonancia, aplicándoo acorde ós criterios de cada estilo e nas súas distintas graduacións (medio pedal...)
- Desenvolvemento da preocupación por abordar dun xeito autónomo, na interpretación do repertorio do nivel, as características dos diferentes estilos.

- Desenvolvemento da preocupación por comprende-la música como linguaxe con estruturas, puntuacións, entoacións..., como base dunha interpretación consciente e non meramente intuitiva.
- Desenvolvemento da búsqueda da cantabilidade no piano.
- Desenvolvemento da utilización consciente do peso do brazo e das posibilidades de movemento das distintas articulacións con arranxo ás necesidades do nivel.
- Aprendizaxe dos diversos modos de ataque e articulación en relación coa dinámica, a condución da frase... e utilización no repertorio do nivel.

9.8.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexerese por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

9.8.3.1 Criterios de avaliación

- Interpreta-lo repertorio do curso con arranxo ós contidos do nivel.
- Interpretar en público como solista e de memoria alomenos unha obra do repertorio traballado durante o curso con seguridade e control da situación.
- Mostrar capacidade de aprendizaxe progresivo individual.
- Valorarse de forma positiva a asistencia regular ás clases.

9.8.3.2 Mínimos esixibles

- Considéranse mínimos esixibles o 75% dos contidos do curso.
- O alumnado deberá tocar alomenos unha obra de cada estilo máis dous estudos.

9.8.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación no grao elemental levarase a cabo tendo en conta os obxectivos e os criterios de avaliación establecidos no currículo.

A avaliación da aprendizaxe dos alumnos será continua, cualitativa e integradora, aínda que diferenciada segundo as materias do currículo e basearase na observación

sistemática e diaria. Por outra banda valorarase a participación dos alumnos nas actividades como: audicións do instrumento, asistencia a cursos, etc.

O profesorado avaliará tanto a aprendizaxe dos alumnos como os procesos de ensino e a súa propia práctica docente.

9.8.3.4 Criterios de cualificación

- Para a avaliación do alumno teranse en conta os seguintes criterios:

Criterios Técnicos (técnica, traballo, hixiene postural...)	35%
Criterios Estéticos (interpretación, son, resultado musical...)	35%
Criterios Actitudinais (actitude, interese, comportamento...)	20%
Asistencia á audición trimestral	10%

9.8.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.

Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.

Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento á dirección do Centro.

9.8.5 Medidas de recuperación

Será preciso propoñer medidas de recuperación da materia cando o discente perda o dereito á avaliación continua de xeito ordinario. Cando a materia non se supere de xeito ordinario por non acadar os obxectivos, a recuperación será de xeito extraordinario nas datas previstas no calendario escolar. En ambos casos consistirá nunha proba onde o alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda á avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba.

9.8.5.1 Procedementos de recuperación ordinarios

Cando o alumnado presente problemas de rendemento como consecuencia dunha ausencia prolongada ás clases, o profesor procurará adecuar o traballo a desenvolver na procura dunha óptima recuperación. Ao tratarse de clases individuais, a adecuación das actividades e o seguimento do proceso de recuperación realízanse dun xeito personalizado e non plantexan problemas de adecuación de distintos ritmos de aprendizaxe a un mesmo grupo. A perda de avaliación continua: o número de faltas no curso que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de nove. O alumno terá dereito a un exame da materia en convocatoria ordinaria. O profesor realizará un exame de carácter privado ou público, e o repertorio esixido quedará indicado no informe de materia non superada segundo o criterio do mesmo profesor de acordo coa programación. A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia do curso na convocatoria ordinaria.

9.8.5.2 Probas extraordinarias

O alumnado que non consiga superar a materia na convocatoria ordinaria poderá presentarse á proba extraordinaria que se realizará conforme ao calendario aprobado. Para esta proba, o alumnado cinguirase ao especificado na proposta de Actividades de Recuperación recollida no Informe de Avaliación elaborado para o alumno polo profesor; actividades planificadas de xeito individualizado e conforme a esta programación. Este traballo deberá enfocarse para que o alumnado poida realizalo de forma autónoma.

9.8.6 Recursos didácticos

Repertorio orientativo

Estudios

Pozzoli	Estudios en movemento rápido
C. Czerny	Estudios Op. 299
C. Czerny	Estudios Op. 740
Clementi	Gradus ad parnassum
Burgmüller	Estudios Op. 105

Obras Barrocas:

Scarlatti	Sonatas K32, K78, K148, K208
J. S. Bach	Sinfonías a tres voces, Preludios e fugas a 3 voces

Obras Clásicas:

L. van Beethoven	Sonata Op. 79, WoO69, Bagatela Op. 126, nº 1
M. Clementi	Sonatas Op. 25 nº 2, Op. 29 nº 1
J. Haydn	Sonatas HOB XVI/23-26, 43, 45...
W. A. Mozart	KV280, KV282, KV283, KV265...

Obras Románticas:

F. Chopin	Valses Op. 69 nº 1, 2, Mazurkas Op. 67 nº 2, 4
Schubert	Impromptu D899, Momento musical D780
R. Schumann	“Escenas de bosque” Op. 82 nº 1, 2, 4, 5, 6
Mendelssohn	Romanzas Op. 19 nº 1, Op. 38 nº 4

Obras Modernas:

Scriabin	Preludios Op. 11 nº 2, 4, 9, 15, Op.13 nº 1, 3
Mompou	Tres variacións
Z. Kodaly	“Danzas infantís” nº 11, 12
Shostakovich	Preludios Op. 34, nº 1, 4, 7, 16, 21
Albéniz	Suite española
Turina	Danzas Xitanas, Sacromonte
Granados	Escenas románticas nº 1, 6
Fauré	Preludios Op. 103 nº 3, 6
Debussy	Arabesco, Jimbo’s Lullaby, Reverie
Ginastera	Danzas arxentinas
Pai Donostia	Preludios nº 15-18

Libros de consulta

- Rattalino, Piero. **Historia del piano** (Ed. SpanPress)
- Chiantore, Luca. **Historia de la técnica pianística** (Ed. Alianza Música)
- Banowetz, Joseph. **El pedal pianístico, técnicas y uso** (Ed. Pirámide)
- Deschaussess, Monique. **El intérprete y la música** (Ed. Rialp)
- Neuhaus, Heinrich. **El arte del piano** (Ed. Real Musical)
- Rosen, Charles. **El piano: notas y vivencias** (Ed. Alianza)
- Poggi y Valora. **Mozart: repertorio completo** (Ed. Cátedra/Clásica)
- Martínez, E. **Bach: obra completa comentada** (Ed. Scherzo)
- Poggi y Valora. **Beethoven: repertorio completo** (Ed. Cátedra/Clásica)
- Nieto, A. **La digitación pianística** (Ed. Mater Musica)
- Brendel, A. **De la A a la Z de un pianista.** (Ed. Acantilado)
- Gordon, S. **Técnicas maestras de piano.** (Ed. Ma non troppo)
- Romero, J. **Chopin, raíces de futuro.** (Ed. Scherzo)
- Isacoff, S. **Una historia natural del piano.** (Ed. Turner música)
- Martín, Tomás. **Cómo tocar sin dolor.** (Ed. Piles)

Shamagian, M. **Metodología de la enseñanza del piano** (Ed. dos acordes)

Sadie, Julie A. **Dictionary of Woman Composers.** (Grove)

9.9 Curso: 5º de grao profesional

9.9.1 Obxectivos

- Interpretar obras en público e de memoria demostrando capacidade comunicativa e personalidade artística.
- Coñece-las características de estilo das diferentes épocas que abarca a literatura pianística, aplicando con coherencia, sensibilidade e imaxinación, os criterios estéticos correspondentes.
- Aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para solucionar por se mesmo os problemas de execución relativos á dicitación, pedalización, fraseo, dinámica, técnica...
- Adquirir un grao de desenvolvemento técnico e musical que permita interpretar un repertorio que inclúa obras representativas de diferentes épocas e estilos, de dificultade axeitada ó nivel.
- Adoptar hábitos de estudio que permitan un eficaz desenrolo dos coñecementos adquiridos.

9.9.2 Contidos

- Adestramento da memoria e desenvolvemento progresivo dos procesos de memorización consciente.
- Interpretación dun repertorio elixido a criterio do profesor, con arranxo ó nivel do curso, e ás necesidades propias do alumno.
- Desenvolvemento e utilización das posibilidades sonoras do instrumento: ampla gama de matices, equilibrio dos niveis sonoros, búsqueda das posibilidades tímbricas...
- Desenvolvemento dunha técnica completa, con coñecemento amplo dos diversos modos de ataque en relación coa densidade da textura musical, a condución da frase; e estratexias para solucionar por se mesmo os problemas que pode acarrea-la execución.
- Desenvolvemento da importancia de buscar hábitos de estudio propios, máis adecuados ás necesidades e posibilidades individuais, como ferramenta indispensable para melloral a eficacia do traballo diario.

- Desenvolvemento da preocupación pola búsqueda das propias dixitacións por parte do alumno, aplicando criterios de sonoridade, estilísticos...
- Desenvolvemento das posibilidades do pedal de resonancia, aplicándoo acorde ós criterios de cada estilo e nas súas distintas graduacións (medio pedal...)
- Desenvolvemento da preocupación por abordar dun xeito autónomo, na interpretación do repertorio do nivel, as características dos diferentes estilos, con imaxinación sonora, personalidade artística e sensibilidade musical.
- Desenvolvemento da comprensión autónoma da música como linguaxe con estruturas, puntuacións, entoacións..., como base dunha interpretación consciente e non meramente intuitiva.
- Desenvolvemento da búsqueda da cantabilidade no piano.

9.9.3 **Avaliación**

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexerese por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

9.9.3.1 **Criterios de avaliación**

- Interpreta-lo repertorio do curso con arranxo ós contidos do nivel.
- Interpretar en público como solista e de memoria alomenos unha obra do repertorio traballado durante o curso con personalidade artística e sensibilidade musical.
- Mostrar capacidade de aprendizaxe progresivo individual.
- Mostrar un certo grao de autonomía na resolución de problemas de calquera tipo.
- Valorarase de forma positiva a asistencia regular ás clases.

- Valorarase a participación nas actividades organizadas polo Conservatorio.

9.9.3.2 Mínimos esixibles

- Considéranse mínimos esixibles o 75% dos contidos do curso.
- O alumnado deberá tocar alomenos unha obra de cada estilo máis tres estudos.

9.9.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación no grao elemental levarase a cabo tendo en conta os obxectivos e os criterios de avaliación establecidos no currículo.

A avaliación da aprendizaxe dos alumnos será continua, cualitativa e integradora, aínda que diferenciada segundo as materias do currículo e basearase na observación sistemática e diaria. Por outra banda valorarase a participación dos alumnos nas actividades como: audicións do instrumento, asistencia a cursos, etc.

O profesorado avaliará tanto a aprendizaxe dos alumnos como os procesos de ensino e a súa propia práctica docente.

9.9.3.4 Criterios de cualificación

- Para a avaliación do alumno teranse en conta os seguintes criterios:

Criterios Técnicos (técnica, traballo, hixiene postural...)	35%
Criterios Estéticos (interpretación, son, resultado musical...)	35%
Criterios Actitudinais (actitude, interese, comportamento...)	20%
Asistencia á audición trimestral	10%

9.9.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.

Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.

Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro.

9.9.5 Medidas de recuperación

Será preciso propoñer medidas de recuperación da materia cando o discente perda o dereito á avaliación continua de xeito ordinario. Cando a materia non se supere de xeito ordinario por non acadar os obxectivos, a recuperación será de xeito extraordinario nas datas previstas no calendario escolar. En ambos casos consistirá nunha proba onde o alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda á avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba.

9.9.5.1 Procedementos de recuperación ordinarios

Cando o alumnado presente problemas de rendemento como consecuencia dunha ausencia prolongada ás clases, o profesor procurará adecuar o traballo a desenvolver na procura dunha óptima recuperación. Ao tratarse de clases individuais, a adecuación das actividades e o seguimento do proceso de recuperación realízanse dun xeito personalizado e non plantexan problemas de adecuación de distintos ritmos de aprendizaxe a un mesmo grupo. A perda de avaliación continua: o número de faltas no curso que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de nove. O alumno terá dereito a un exame da materia en convocatoria ordinaria. O profesor realizará un exame de carácter privado ou público, e o repertorio esixido quedará indicado no informe de materia non superada segundo o criterio do mesmo profesor de acordo coa programación. A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia do curso na convocatoria ordinaria.

9.9.5.2 Probas extraordinarias

O alumnado que non consiga superar a materia na convocatoria ordinaria poderá presentarse á proba extraordinaria que se realizará conforme ao calendario aprobado. Para esta proba, o alumnado cinguirase ao especificado na proposta de Actividades de Recuperación recollida no Informe de Avaliación elaborado para o alumno polo profesor; actividades planificadas de xeito individualizado e conforme a esta programación. Este traballo deberá enfocarse para que o alumnado poida realizalo de forma autónoma.

9.9.6 Recursos didácticos

Repertorio orientativo

Estudios

Mozzkowsky	15 Estudos de virtuosidad
C. Czerny	Estudios Op. 740
Chopin	Estudios Op. 10 nº 6, 9, Op. 25 nº 2, 7
Scriabin	Op.2 nº1

Obras Barrocas:

Scarlatti	Sonatas K1, K106, K71, K149, K64
J. S. Bach	Preludios e fugas a 3 voces

Obras Clásicas:

L. van Beethoven	Sonata Op. 14, nº 1, Op. 2 nº 1, Bagatela Op. 126, nº 2
M. Clementi	Sonatas Op. 24 nº 2, Op. 14 nº 1
Dusseck	Sonatas Op. 23, Op. 25, nº 2...
J. Haydn	Sonatas HOB XVI/18, 20, 31, 32, 44...
W. A. Mozart	KV281, KV332, KV475, KV265...

Obras Románticas:

F. Chopin	Nocturnos Op. 15 nº 3, Vals Op. 64 nº 2...
Schubert	Impromptu D899 nº 2, 3, Sonata D557
Liszt	Consolaciones
Mendelssohn	Romanzas sin palabras Op. 102 nº 2, 5
Brahms	Intermezzi Op. 76, nº 3, 7

Obras Modernas:

Scriabin	Preludios Op. 11 nº 2, 4, 9, 15, Op. 13 nº 1, 3
Fauré	Barcarolas nº 1, 7, 9, 10, 12
Albéniz	Aragón, Asturias
Turina	Ensueño, Exaltación
Granados	Danzas españolas nº 9, 12
Bartok	Allegro bárbaro, Danzas Rumanas
Debussy	Doctor Gradus ad parnassum, Reverie
Rodrigo	Estampas andaluzas nº 2
Rachmaninov	Preludios Op. 23 nº 3, 4, Op. 10 nº 1, 2, 4
Gershwin	Preludios

Libros de consulta

- Rattalino, Piero. **Historia del piano** (Ed. SpanPress)
- Chiantore, Luca. **Historia de la técnica pianística** (Ed. Alianza Música)
- Banowetz, Joseph. **El pedal pianístico, técnicas y uso** (Ed. Pirámide)
- Deschaussess, Monique. **El intérprete y la música** (Ed. Rialp)

- Neuhaus, Heinrich. **El arte del piano** (Ed. Real Musical)
- Rosen, Charles. **El piano: notas y vivencias** (Ed. Alianza)
- Poggi y Valora. **Mozart: repertorio completo** (Ed. Cátedra/Clásica)
- Martínez, E. **Bach: obra completa comentada** (Ed. Scherzo)
- Poggi y Valora. **Beethoven: repertorio completo** (Ed. Cátedra/Clásica)
- Nieto, A. **La digitación pianística** (Ed. Mater Musica)
- Brendel, A. **De la A a la Z de un pianista.** (Ed. Acantilado)
- Gordon, S. **Técnicas maestras de piano.** (Ed. Ma non troppo)
- Romero, J. **Chopin, raíces de futuro.** (Ed. Scherzo)
- Isacoff, S. **Una historia natural del piano.** (Ed. Turner música)
- Martín, Tomás. **Cómo tocar sin dolor.** (Ed. Piles)
- Shamagian, M. **Metodología de la enseñanza del piano** (Ed. dos acordes)
- Sadie, Julie A. **Dictionary of Woman Composers.** (Grove)

9.10 Curso: 6º de grao profesional

9.10.1 Obxectivos

- Demostrar autonomía no emprego dos recursos técnicos adquiridos en cursos anteriores, adecuándoos correctamente ás obras obxecto de estudo
- Demostrar criterios de interpretación persoais en coherencia co estilo correspondente ás diferentes épocas e autores.
- Coñecer as diversas convencións interpretativas vixentes en distintos períodos da música instrumental, especialmente as referidas á escritura rítmica ou á ornamentación.
- Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento da memoria.
- Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista e aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para a improvisación co instrumento.
- Practicar a música de conxunto, integrándose en formacións camerísticas de diversa configuración e desempeñando papeis de solista con orquestra en obras de dificultade media, desenvolvendo así o sentido da interdependencia dos respectivos cometidos.
- Aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para solucionar por si mesmo os diversos problemas de execución que se poidan presentar relativos a dixitación, pedalización, fraseo, dinámica.

- Dominar no seu conxunto a técnica e as posibilidades sonoras e expresivas do instrumento, así como alcanzar e demostrar a sensibilidade auditiva necesaria para perfeccionar gradualmente a calidade sonora.
- Interpretar un repertorio que inclúa obras representativas de diferentes épocas e estilos de dificultade adecuada a este nivel.
- Afrontar un recital como solista interpretando obras do repertorio do curso.
- Ser capaz de efectuar unha autocrítica madura do propio rendemento interpretativo en función das horas de estudo empregado.
- Prepararse de cara a unha posible proba de acceso para un conservatorio superior con espírito competitivo e confianza nas propias posibilidades.

9.10.2 Contidos

- Profundización no adestramento da memoria consciente como único modo de afronta- la interpretación en público con seguridade.
- Interpretación dun repertorio elixido a criterio do profesor, con arranxo ó nivel do curso, e ás necesidades propias do alumno.
- Perfeccionamento na utilización das posibilidades sonoras do instrumento: ampliación da gama de matices, equilibrio dos niveis sonoros e búsqueda das posibilidades tímbricas en relación cos diversos modos de ataque.
- Desenvolvemento dunha técnica completa, con coñecemento amplo dos diversos modos de ataque en relación coa intensidade da textura musical, a condución da frase... e estratexias para solucionar por sé mesmo os problemas que pode carrexar a execución.
- Profundización na búsqueda de dixitacións propias por parte do alumno, aplicando criterios de sonoridade, estilísticos...
- Perfeccionamento no uso das posibilidades do pedal de resonancia, aplicándoo dun xeito autónomo, acorde ós criterios de cada estilo e nas súas distintas graduacións (medio pedal...)
- Profundización na preocupación por abordar dun xeito autónomo, na interpretación do repertorio do nivel, as características dos diferentes estilos, con imaxinación sonora, personalidade artística e sensibilidade musical.
- Profundización na comprensión autónoma da música como linguaxe con estruturas, puntuacións, entoacións..., como base dunha interpretación consciente e non meramente intuitiva.
- Profundización na búsqueda da cantabilidade no piano.
- Profundización na importancia de buscar hábitos de estudo propios, máis adecuados ás necesidades e posibilidades individuais, como ferramenta indispensable para mellorarlla eficacia do traballo diario.

9.10.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexeráse por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

9.10.3.1 Criterios de avaliación

- Utilizar o esforzo muscular, a respiración e relaxación adecuados ás esixencias da execución pianística. Con este criterio preténdese avaliar o dominio da coordinación motriz e o equilibrio entre os indispensables esforzos musculares que require a execución pianística e o grao de relaxación necesaria para evitar tensións que conduzan a unha perda de control na execución.
- Demostrar o dominio na execución de estudos e obras sen desligar os aspectos técnicos dos musicais. Este criterio avalía a capacidade de relacionar os coñecementos técnicos e teóricos necesarios para alcanzar unha interpretación axeitada.
- Demostrar sensibilidade auditiva no uso das posibilidades sonoras do piano. Mediante este criterio preténdese avaliar o coñecemento das características e do funcionamento mecánico do instrumento e a utilización das súas posibilidades.
- Demostrar capacidade para abordar individualmente o estudo das obras de repertorio. Con este criterio preténdese avaliar a autonomía do alumnado e a súa competencia para emprender o estudo individualizado e a resolución dos problemas que se lle susciten no estudo.
- Demostrar solvencia na lectura a primeira vista e capacidade progresiva na improvisación sobre o instrumento. Este criterio avalía a competencia progresiva que adquire o alumnado na lectura a primeira vista así como a súa desenvolvemento para abordar a improvisación no instrumento aplicando os coñecementos adquiridos.
- Interpretar obras das distintas épocas e estilos. Trátase de avaliar o coñecemento que o alumnado posúe do repertorio do seu instrumento e das súas obras máis representativas, así como o grao de sensibilidade e imaxinación para aplicar os criterios estéticos correspondentes.
- Interpretar de memoria obras do repertorio solista de acordo cos criterios do estilo correspondente. Mediante este criterio valórase o dominio e a comprensión que o alumnado posúe das obras, así como a capacidade de concentración sobre o

resultado sonoro das mesmas.

- Demostrar a autonomía necesaria para abordar a interpretación dentro das marxes de flexibilidade que permita o texto musical. Este criterio avalía o concepto persoal estilístico e a liberdade de interpretación dentro do respecto ao texto.
- Mostrar unha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos. Con este criterio quérese comprobar o desenvolvemento que o alumnado alcanzou en canto aos hábitos de estudo e a capacidade autocrítica.
- Presentar en público un programa adecuado ao seu nivel, demostrando capacidade comunicativa e calidade artística. Mediante este criterio preténdese avaliar a capacidade de autocontrol e grao de madureza da súa personalidade artística.

9.10.3.2 Mínimos esixibles

- Considéranse mínimos esixibles o 75% dos contidos do curso.
- O alumnado deberá tocar alomenos unha obra de cada estilo máis tres estudos.

9.10.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación no grao elemental levarase a cabo tendo en conta os obxectivos e os criterios de avaliación establecidos no currículo.

A avaliación da aprendizaxe dos alumnos será continua, cualitativa e integradora, aínda que diferenciada segundo as materias do currículo e basearase na observación sistemática e diaria. Por outra banda valorarase a participación dos alumnos nas actividades como: audicións do instrumento, asistencia a cursos, etc.

O profesorado avaliará tanto a aprendizaxe dos alumnos como os procesos de ensino e a súa propia práctica docente.

9.10.3.4 Criterios de cualificación

- Para a avaliación do alumno teranse en conta os seguintes criterios:

Criterios Técnicos (técnica, traballo, hixiene postural...)	35%
Criterios Estéticos (interpretación, son, resultado musical...)	35%
Criterios Actitudinais (actitude, interese, comportamento...)	20%
Asistencia á audición trimestral	10%

9.10.4 Medidas de recuperación

Será preciso propoñer medidas de recuperación da materia cando o discente perda o dereito á avaliación continua de xeito ordinario. Cando a materia non se supere de xeito ordinario por non acadar os obxectivos, a recuperación será de xeito extraordinario nas datas previstas no calendario escolar. En ambos casos consistirá nunha proba onde o alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda á avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba.

9.10.4.1 Procedementos de recuperación ordinarios

Cando o alumnado presente problemas de rendemento como consecuencia dunha ausencia prolongada ás clases, o profesor procurará adecuar o traballo a desenvolver na procura dunha óptima recuperación. Ao tratarse de clases individuais, a adecuación das actividades e o seguimento do proceso de recuperación realízanse dun xeito personalizado e non plantexan problemas de adecuación de distintos ritmos de aprendizaxe a un mesmo grupo. A perda de avaliación continua: o número de faltas no curso que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de nove. O alumno terá dereito a un exame da materia en convocatoria ordinaria. O profesor realizará un exame de carácter privado ou público, e o repertorio esixido quedará indicado no informe de materia non superada segundo o criterio do mesmo profesor de acordo coa programación. A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia do curso na convocatoria ordinaria. .

9.10.4.2 Probas extraordinarias

O alumnado que non consiga superar a materia na convocatoria ordinaria poderá presentarse á proba extraordinaria que se realizará conforme ao calendario aprobado. Para esta proba, o alumnado cinguirase ao especificado na proposta de Actividades de Recuperación recollida no Informe de Avaliación elaborado para o alumno polo profesor; actividades planificadas de xeito individualizado e conforme a esta programación. Este traballo deberá enfocarse para que o alumnado poida realizalo de forma autónoma.

9.10.1 Recursos didácticos

Repertorio orientativo

Estudios

Mozzkowsky	15 Estudos de virtuosidad
C. Czerny	Estudios Op. 740
Chopin	Estudios Op. 10 nº 6, 9, Op. 25 nº 2, 7
Scriabin	Estudio Op.2 nº1
Moscheles	Estudios Op. 70

Obras Barrocas:

Varios	Obras de Mateo Albéniz, Rameau, Scarlatti...
--------	--

J. S. Bach Preludios e fugas a 3 voces

Obras Clásicas:

L. van Beethoven Sonata Op. 10, nº 1, 2, 3, Op. 13, Op. 26...
M. Clementi Sonatas Op. 39 nº 2, Op. 30 nº 1...
Dussek Sonatas Op. 35 nº 3, Op. 10, nº 2...
J. Haydn Sonata nº 37, HOB XVI/46-48, 50...
W. A. Mozart KV284, KV330, KV457...

Obras Románticas:

F. Chopin Nocturnos Op. 9 nº 2, Op. 32 nº 1, Preludio Op. 45, Preludios Op. 28, Polonesas en dom e mibm, Vals Op. post
Schubert Sonata D566 , D279, D664, Impromptu Op. 90 nº 1
Liszt Sueño de amor nº 1, 2, 3, Rapsodias nº 3, 5
Brahms Intermezzi Op. 76, nº 6, Op. 116 nº 2, Op. 117 nº2
Schumann Escenas infantiles Op. 15, Escenas do bosque Op. 82 nº 8

Obras Modernas:

Scriabin Preludios Op. 11 nº 2, 4, 9, 15, Op.13 nº 1, 3
Fauré Barcarolas nº 2, 5, 6, 8, 9
Albéniz Castilla, Evocación
Ravel Pavana para una infanta difunta
Granados Valses poéticos, Escenas románticas nº 5
Bartok 6 danzas búlgaras
Debussy Suite Bergamasque nº 1, 2, 4
Poulenc Suite para piano, movimientos perpétuos
Rachmaninov Preludios Op. 23 nº 3, 4, Op. 32 nº 1,11, 12
Gershwin Preludios

Libros de consulta

Rattalino, Piero. **Historia del piano** (Ed. SpanPress)
Chiantore, Luca. **Historia de la técnica pianística** (Ed. Alianza Música)
Banowetz, Joseph. **El pedal pianístico, técnicas y uso** (Ed. Pirámide)
Deschaussess, Monique. **El intérprete y la música** (Ed. Rialp)
Neuhaus, Heinrich. **El arte del piano** (Ed. Real Musical)
Rosen, Charles. **El piano: notas y vivencias** (Ed. Alianza)

- Poggi y Valora. **Mozart: repertorio completo** (Ed. Cátedra/Clásica)
- Martínez, E. **Bach: obra completa comentada** (Ed. Scherzo)
- Poggi y Valora. **Beethoven: repertorio completo** (Ed. Cátedra/Clásica)
- Nieto, A. **La digitación pianística** (Ed. Mater Musica)
- Brendel, A. **De la A a la Z de un pianista.** (Ed. Acantilado)
- Gordon, S. **Técnicas maestras de piano.** (Ed. Ma non troppo)
- Romero, J. **Chopin, raíces de futuro.** (Ed. Scherzo)
- Isacoff, S. **Una historia natural del piano.** (Ed. Turner música)
- Martín, Tomás. **Cómo tocar sin dolor.** (Ed. Piles)
- Shamagian, M. **Metodología de la enseñanza del piano** (Ed. dos acordes)
- Sadie, Julie A. **Dictionary of Woman Composers.** (Grove)

10. Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica

Seguindo as instrucións que se recollen no artigo 2º da orde do 8 de Febreiro de 2008 pola que se regula a avaliación e cualificación do alumnado que cursa as ensinanzas profesionais de música na Comunidade Autónoma de Galicia, e que indican que “[...]a avaliación terá un carácter formativo e orientador do proceso educativo e proporcionará unha información constante que permita mellorar tanto os procesos coma os resultados da intervención educativa[...]”, este departamento leva a cabo unha tripla avaliación: do proceso de aprendizaxe (que se desenvolveu no apartado correspondente de cada curso), da programación didáctica e da nosa labor docente.

O seguimento e avaliación das programacións será rexistrado por cada docente e tratado nas reunións periódicas do departamento, quedando constancia na acta daquelas desviacións e modificacións acordadas. Estas ideas e propostas de mellora serán incluídas na memoria final do departamento, xa que servirán de base para a elaboración da programación didáctica do vindeiro curso.

Por outra banda, a misión da Comisión de Coordinación Pedagóxica será a de garantir que as programacións didácticas dos distintos departamentos presenten coherencia secuencial entre todas elas, e indicar, se é o caso, as modificacións pertinentes que deberán ser realizadas polos departamentos.

Dende o Departamento de piano para avaliar a nosa programación didáctica teremos en conta os seguintes aspectos:

- **Obxectivos:** Adecuación ás necesidades específicas do alumnado e do Proxecto Educativo do Centro
- **Contidos:** Validez na súa elección con respecto aos obxectivos plantexados e adecuación ao nivel do alumnado
- **Actividades:** Atención á diversidade das capacidades e adecuación aos intereses do alumnado e aos seus ritmos de aprendizaxe

- **Criterios metodolóxicos:** A adecuación e coherencia dos mesmos
- **Os medios e recursos:** Avaliación dos criterios para a elección dos medios e recursos didácticos e a súa adecuación aos obxectivos propostos.
- **A avaliación:** Comprobarase a idoneidade e a adecuación entre criterios de avaliación, técnicas e procedementos, así como entre os criterios de avaliación, contidos e obxectivos
- **Alumnado:** A relación co alumnado, ademais do clima de convivencia e traballo.

Serán repartidos entre o alumnado de Piano, cuestionarios anónimos de avaliación docente, para que libremente expresen as cuestións relativas á percepción da docencia recibida, de xeito que unha vez recollidos e analizados por parte dos mestres, se poidan levar a cabo accións que permitan mellorar a calidade do ensino.

11. Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento

Do mesmo xeito que se indica no punto anterior, a avaliación do labor docente supón un dos tres elementos a avaliar dentro do noso sistema educativo xunto co proceso de aprendizaxe e a programación didáctica.

Será misión do profesorado realizar a análise dos datos que obteña trala avaliación do alumnado e da programación didáctica para realizar as diferentes adaptacións ou adecuacións das estratexias metodolóxicas co fin de mellorar os resultados acadados.

Para levar a cabo este proceso contarase tamén coa análise das enquisas de satisfacción do alumnado como vía alternativa ás clases para obter datos directos relativos á súa función.

Nas reunións do departamento trataranse todos estes puntos ademais dos que o profesorado considere relevantes, sen descoidar aspectos como os recursos materiais e persoais dos que dispón o propio departamento para ofrecer unha ensinanza de calidade, trasladando á Comisión de Coordinación Pedagóxica todo aquilo que se estime oportuno.

12. ANEXOS

12.1 Probas de acceso 1º de grao profesional

Extracto do Decreto 203/2007, do 27 de setembro. DOG do 31 de outubro de 2007 Artigo 11º:

“Para acceder ao primeiro curso das ensinanzas profesionais de música cumprirá superar unha proba específica de acceso. Mediante esta proba valorarase a madureza, as aptitudes e os coñecementos para cursar con aproveitamento as ensinanzas profesionais, de acordo cos obxectivos establecidos neste decreto.

A Consellería de Educación e Ordenación Universitaria regulará o procedemento de acceso ao primeiro curso, que se axustará á proba de piano no disposto nos puntos seguintes.

- *Para a especialidade de piano a devandita proba consistirá na interpretación de tres obras pertencentes a distintos estilos, das cales, como mínimo, unha deberá interpretarse de memoria. Este exercicio cualificarase de cero a dez puntos, e cumprirá unha cualificación mínima de cinco puntos para o superar.*
- *A puntuación definitiva da proba citada nos puntos anteriores será a media ponderada da cualificación obtida en ambos exercicios (proba teórico-práctica e proba instrumental). Para estes efectos ponderarase o primeiro deles (a proba instrumental) nun 70%.”*

12.1.1 Contidos

Para a proba instrumental de piano, os alumnos deberán interpretar tres obras de libre elección, alomenos unha delas de memoria, que deberán ser de diferentes estilos e escollidas do apartado Repertorio Orientativo de 4º curso de Grao Elemental desta Programación, ou outras obras de similar dificultade. Das obras que conteñan máis dun movemento será requirida a interpretación de todos eles.

Esta proba cualificarase de cero a dez puntos e será preciso unha cualificación mínima de cinco puntos para considerar a parte instrumental superada.

12.1.2 Criterios de avaliación

- Mostrar unha lectura clara da partitura, empregando a medida, o tempo, a articulación e o fraseo adecuados.
- Interpretar de memoria con seguridade e control da situación.
- Amosar coherencia na execución dos matices e a posibilidade de obter simultaneamente sons de distinta intensidade entrámbalas dúas mans.
- Mostrar corrección na execución de problemas técnicos, tales como: o pase do polgar en escalas ou arpejos e a realización de trinos.
- Empregar axeitadamente o pedal de resonancia a contratempo e de forma continuada, evitando acumulacións sonoras non desexadas.

- Mostrar coherencia coas características básicas dos diferentes estilos.
- Mostrar capacidade suficiente na utilización consciente do peso do brazo e nas posibilidades de movemento das distintas articulacións.

12.1.3 Criterios de cualificación

- Para a avaliación do alumno teranse en conta os seguintes criterios:

Criterios Técnicos (técnica, traballo, hixiene postural...)	40%
Criterios Estéticos (interpretación, son, resultado musical...)	40%
Criterios Actitudinais (actitude, interese, comportamento...)	20%

12.2 Probas de acceso a outros cursos.

A proba consistirá:

- Para o **grao elemental**, na interpretación no instrumento da especialidade á que se opte, de dúas obras de libre elección e unha obra ou exercicio a primeira vista proposto polo tribunal. Das obras que conteñan máis dun movemento será requirida a interpretación de todos eles. Esta proba contará o 60% da nota total das probas.
- Para o **grao profesional**, na interpretación de tres obras de diferentes estilos (unha delas de memoria). Das obras que conteñan máis dun movemento será requirida a interpretación de todos eles. Como orientación das obras a interpretar servirá o listado de obras (de esta programación) do curso anterior ao cal se pretenda acceder. Esta proba puntua un 70% do total.

12.2.1 Contidos

De xeito xeral, os contidos para accesos a cursos distintos de primeiro, serán os recollidos na programación do curso anterior ao que se pretende acceder.

12.2.2 Criterios de avaliación

De xeito xeral, os criterios de avaliación para accesos a cursos distintos de primeiro, serán os que aparecen recollidos na programación do curso anterior ao que se pretende acceder.

12.2.3 Criterios de cualificación

- Para a avaliación do alumnado teranse en conta os seguintes criterios:

Criterios Técnicos (técnica, traballo, hixiene postural...)	40%
Criterios Estéticos (interpretación, son, resultado musical...)	40%
Criterios Actitudinais (actitude, interese, comportamento...)	20%

12.3 Premios Fin de Grao

Segundo consta na lexislación vixente, os departamentos didácticos establecerán os criterios valorativos para a obtención do premio de fin de grao profesional.

12.3.1 Contidos da proba

- Presentación por parte dos aspirantes dun programa cunha duración comprendida entre os 15 e os 30 minutos, sendo 15 minutos a duración mínima para a proba. Non se valorará a proba se non se acada o tempo mínimo.
- Inclusión dunha serie de obras que representen, cando menos, tres estilos diferentes.
- Elaboración, por parte do aspirante, e posterior entrega na secretaría do Centro (con rexistro de entrada e mediante soporte informático) das notas ao programa elaboradas por el/a mesmo/a, cando menos con tres días de antelación á celebración da proba, non recolléndose ningunha fóra de prazo sen a debida xustificación, que será atendida a criterio da Dirección do Centro.

12.3.2 Criterios de avaliación

- Realizar unha interpretación musical de calidade acorde ás esixencias da proba.
- Presentar un programa coherente en relación aos contidos expostos.
- Interpretar un programa que presente obras de diferentes épocas e/ou estilos cunha dificultade acorde ao nivel.

12.3.3 Criterios de cualificación

Atenderanse aos parámetros marcados na folla de calibración.

- Serán cualificados con un 9 ou un 10 os alumnos que superen de xeito sobresaínte os obxectivos fixados para esta proba.
- Serán cualificados cun 7 ou 8 os alumnos que superen de xeito notable os obxectivos fixados para esta proba.
- Serán cualificados cun 6 os alumnos que superen os obxectivos mínimos e manifesten una actitude positiva cara a proba.
- Serán cualificados cun 5 os alumnos que simplemente superen os obxectivos mínimos.
- Serán cualificados cun 4 os alumnos que non acadaran os obxectivos mínimos.
- Serán cualificados cun 3, 2 ou 1 aqueles alumnos que claramente non acadaran os obxectivos mínimos, dependendo a cualificación dos criterios de avaliación referidos á actitude ante a proba.

12.3.4 Folla de calibración

A seguir recóllese un modelo de folla de calibración para as probas de piano.

Criterios	Indicadores	Porcentaxe	NOTA
1. Programa presentado:		35%	
	1.1 Dificultade	20%	
	1.2 Interese artístico	10%	
	1.3 Elaboración notas	5%	
2. Interpretación musical		65%	
	2.1 Posta en escea	5%	
	2.3 Calidade do son	20%	
	2.4 Interpretación estilística	20%	
	2.5 Adecuación á partitura	10%	
	2.6 Memoria	10%	